

DENİZ SEVİYESİ YÜKSELMELERİNİN DENİZ YETKİ ALANI SINIRLANDIRMALARINA ETKİSİ: ANTLAŞMALAR HUKUKU, ULUSLARARASI YARGI VE DEVLET UYGULAMALARI IŞIĞINDA BİR İNCELEME*

THE EFFECT OF SEA-LEVEL RISE ON MARITIME BOUNDARY DELIMITATION: AN ANALYSIS IN LIGHT OF THE LAW OF TREATIES, INTERNATIONAL JURISPRUDENCE, AND STATE PRACTICE

Doç. Dr. Hatice Kübra ECEMİŞ YILMAZ**

ÖZ

Deniz seviyesindeki yükselmelerin, uluslararası deniz hukukunun temelini oluşturan deniz yetki alanı sınırlandırmalarına yönelik etkileri gün geçtikçe daha görünür hale gelmektedir. Özellikle antlaşmalarla belirlenen deniz sınırlarının coğrafi koşullara bağlılığı, bu sınırların iklim değişikliğinin tetiklediği fiziksel değişikliklerden doğrudan etkilenmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu bağlamda, antlaşmalar hukukunda düzenlenen “esaslı değişiklik” (*rebus sic stantibus*) ilkesi, deniz sınırlandırma antlaşmalarının geçerliliği bakımından yeniden gündeme taşınmaktadır. Çalışmada, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS)’nin esas hat kavramı ile birlikte antlaşmaların hukuki istikrarı, devlet uygulamaları ve uluslararası yargı kararları ışığında kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Ayrıca, uluslararası barışın ve hukuki güvenliğin korunması bağlamında mevcut sınırlandırmaların geleceği tartışılmaktadır.

* Araştırma Makalesi, Geliş Tarihi: 7.09.2025 / Kabul Tarihi: 1.12.2025.

DOI Numarası: 10.64199/dehukamder.1779694.

Beyanlar

Telif Hakkı: Makalenin her türlü yayın, basım, çoğaltma ve dağıtım hakkı, DEHUKAMDER’e (Ankara Üniversitesi Deniz Hukuku Ulusal Araştırma Merkezi Deniz Hukuku Dergisi) aittir. Makalenin bilimsel, etik ve hukuki sorumluluğu yazarlara aittir.

Etik Beyanı: Yazar/yazarlar, bu çalışmanın/makalenin hazırlanması aşamasında etik kurallara uygun olduğunu beyan ederler.

Çatışma Beyanı: Yazar/yazarlar işbu çalışma hazırlanırken, herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan eder.

Varsa Destek ve Teşekkür Beyanı: Bulunmamaktadır.

** Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı (hkeyilmaz@aybu.edu.tr) (ORCID: 0000-0001-9438-0291).

Bu çalışmada, yürürlükteki pozitif hukuk bakımından normal esas hattın hareketli (ambulator) niteliğinin korunduğu, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri (BMGS) nezdindeki aleniyet kazandırma & tevdi etme (deposit & publicity) pratiğinin bazı coğrafyalarda fiili bir sabitleme (fixing) etkisi doğurabildiği; bununla birlikte deniz sınırlandırma antlaşmalarının Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi (VAHS) m. 62/2(a) uyarınca *rebus sic stantibus*'a kapalı olduğu tezi sınanmaktadır. Bulgular, hareketli rejimin *lex lata* olarak sürdüğünü; idari-teknik kayıt ve ilan mekanizmalarının normatif tadil oluşturmadığını; mevcut sınırlandırma antlaşmalarının nihailiğinin ise korunması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: •Esas Hatlar •Hareketli Esas Hatlar •Aleniyet Kazandırma & Tevdi Etme •Deniz Yetki Alanları • VAHS m. 62/2(a)

ABSTRACT

The implications of sea-level rise for maritime boundary delimitations established under international law have become increasingly apparent. Since such boundaries are inherently dependent on coastal geography, they are directly affected by the physical changes driven by climate change. In this context, the doctrine of “*rebus sic stantibus*” - fundamental change of circumstances - as codified in the law of treaties, has reemerged as a central question regarding the validity of maritime delimitation agreements. This article offers a comprehensive assessment of the concept of baselines under the United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) as well as the legal stability of treaties, state practice, and the jurisprudence of international courts and tribunals. It further discusses the future of existing delimitation arrangements in light of the need to safeguard international peace and legal certainty.

This article argues that the ambulatory character of the normal baseline remains the *lex lata*, that the deposit & publicity practice before the UN Secretary-General may produce a de facto fixing effect in certain settings, yet maritime delimitation treaties remain insulated from *rebus sic stantibus* under VCLT art. 62(2)(a). The findings indicate that administrative recording does not amount to normative change and that the finality of existing delimitation treaties should be preserved.

Keywords: •Baselines •Ambulatory Baselines •Deposit & Publicity •Maritime Zones •VCLT art. 62(2)(a)

GİRİŞ

Küresel ölçekte deniz seviyesindeki yükselmelerin, deniz yetki alanlarının tesisi ve sınırlandırılmasına ilişkin mevcut hukuki mimari üzerinde yapısal sonuçlar doğurduğu görülmektedir. Deniz alanlarının belirlenmesinde “karanın denize hâkimiyeti” ilkesinin esas olduğu;¹ normal esas hatların (Birleşmiş Milletler

¹ John Cooper, ‘Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area’ (1986) 16(1) Ocean Development & International Law 59–90.

Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS) m. 5)² kıyı çizgisinin hukuki izdüşümü olarak işlev gördüğü ve bu çerçevede kıyı morfolojisindeki değişimlerin deniz yetki alanlarının dış sınırlarına yansıyabildiği kabul edilmektedir. Bu kabuller çerçevesinde, literatürde “hareketli (ambulatory) esas hat” yorumu uzun süre baskın bir konumda bulunmuş, bununla bağlantılı olarak deniz seviyesindeki yükselmelerin esas hat-dış sınır ilişkisinde süreklilik arz eden etkiler doğurabileceği değerlendirilmiştir. Söz konusu etkinin özellikle kıyı şeridinin gerilemesi, alçak su çizgisinin yer değiştirmesi ve buna bağlı dış sınır kaymalarına ilişkin tartışmaları gündeme taşıdığı görülmektedir. Aynı bağlam, güncel literatürde hareketli esas hat yaklaşımının dayanakları ile bu yaklaşımın sınırlarına ilişkin tartışmaların birlikte ele alınmasını gerekli kılmaktadır.³

Deniz seviyesindeki yükselmelerin, antlaşmalarla tesis edilen deniz sınırlandırmalarının akıbeti bakımından antlaşmalar hukukunda yer alan “esaslı değişiklik” (*rebus sic stantibus*) kurumunu yeniden gündeme getirdiği de tespit edilmektedir. Bununla birlikte, sınır çizen antlaşmaların Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi⁴ (VAHS) m. 62/2(a) uyarınca sınır antlaşmaları istisnası kapsamında özel bir statüye tabi tutulduğu; bu nedenle, deniz sınırlandırma antlaşmalarının sırf çevresel/fiziksel değişiklikler gerekçe gösterilerek sona erdirilmesinin veya tek taraflı olarak gözden geçirilmesinin hukukî bakımdan yüksek eşiklere bağlandığı yönündeki yaklaşımın öğretiler ve güncel çalışmalarda ağırlık kazandığı görülmektedir. Sınırlandırma düzenlemelerinin istikrarı, hukuki güvenlik ve barışın korunması gibi gerekçelerle söz konusu istisnanın deniz sınır antlaşmalarını da kapsadığı; ayrıca m. 62’nin genel şartlarının (öngörülemezlik, temelden sarsma, değişikliğin antlaşmanın esaslı temelini etkilemesi vb.) somut olayda sıkı yorumlandığı vurgulanmaktadır. Bu çerçevede, deniz yetki alanı sınırlandırmalarının çevresel dönüşüm karşısında dahi istikrarının korunması lehine yorumların güçlendiğini göstermektedir.⁵

² United Nations Convention on the Law of the Sea (adopted 10 December 1982, entered into force 16 November 1994) 1833 UNTS 3.

³ Alfred Soons, ‘Some Observations on the ‘Ambulatory’ Nature of the Normal Baseline’ (2024) 1 Portuguese YB L Sea 5, 5,9,11.

⁴ Vienna Convention on the Law of Treaties (adopted 23 May 1969, entered into force 27 January 1980) 1155 UNTS 331.

⁵ Vasiliki Lampiri, ‘The Law of Treaties as a Safeguard for the Viability of Maritime Delimitation Agreements in the Face of Sea-Level Rise’ (2025) 12(1) Journal of Territorial and Maritime Studies 93, 93; Uğur Bayılhoğlu, ‘Deniz Seviyelerinin Yükselmesi ve Esas Hatlar Üzerindeki Etkileri: Yeni Bir Türk-Yunan Uyuşmazlığına Doğru Mu?’ (2022) 17(1) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 97, 117.

Uluslararası yargısal ve yarı-yargısal platformlarda deniz seviyesindeki yükselmelerin deniz hukukuna yansımaları giderek daha açık biçimde ele alınmıştır. Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin (UDHM (ITLOS)) 21 Mayıs 2024 tarihli danışma görüşünde,⁶ iklim değişikliği bağlamında deniz çevresinin korunması ve muhafazası yönünden BMDHS hükümlerinin içerdiği yükümlülüklerin kapsamı ayrıntılı biçimde değerlendirilmiş; deniz seviyesindeki yükselme olgusunun da bu bağlamda dikkate alınacağı belirtilmiştir. Söz konusu görüş, her ne kadar doğrudan deniz sınırlandırması antlaşmalarının geçerliliğine hükmetmemekte ise de taraf devletlerce iklim kaynaklı etkilerin deniz çevresi hukukunun genel çerçevesi içinde gözetilmesi gerektiğini vurgulaması bakımından önem taşımaktadır. Bu değerlendirmelerin, ilerleyen bölümlerde antlaşmaların istikrarı ve yorumuna ilişkin analizler için bağlamsal bir arka plan sunduğu kabul edilmektedir. Ayrıca, anılan danışma görüşüne eşlik eden beyanlarda diğer uluslararası yargı mercilerinde yürütülen süreçlerle etkileşim imkânına işaret edilmiş; böylelikle iklim kaynaklı deniz olgularının genel uluslararası hukuk içtihadına yansıma kanalları ortaya konulmuştur.⁷

Türkçe literatürde, öncelikle deniz alanlarının sınırlandırılması, daha sonra da deniz seviyesindeki yükselmelerin esas hat-dış sınır ilişkisi ve deniz yetki alanlarının sınırlandırılması üzerindeki etkileri ayrıntılı biçimde tartışılmış;⁸ hareketli nitelik ile sabitleme (fixing) eğilimleri arasındaki gerilim, devlet uygulamaları ve uluslararası örgütsel çalışmalar ışığında irdelenmiştir. Esas hat kavramının adalar ve adacıklar bakımından belirlenmesinde karşılaşılan sorunlar; cezir yüksekliklerinin hukuki statüsü, yapay müdahalelerin sınırlandırmaya etkileri ve bölgesel örneklerde (Doğu Akdeniz dâhil) yöntemsel

⁶ Request for an Advisory Opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (Advisory Opinion, 21 May 2024) ITLOS Case No 31.

⁷ Request for an Advisory Opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law, 6, para 2 <<https://www.itlos.org>> s.e.t. 4 Eylül 2025; ITLOS, ITLOS/PV.23/C31/1/Rev.1, 18, 29.

⁸ Bayilloğlu, 97–139; Deniz Tekin Apaydın, 'Düz esas hatların belirlenmesinde adaların rolü: Adalar saçağı bilmecesi' (2019) 25(2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 565–589; Berkant Akkuş, 'Yapay Adaların Uluslararası Deniz Hukukundaki Statüsü' (2024) 14(1) Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 465–511; Ahmet Ulutaş, 'Deniz Seviyesinin Yükselmesinin Uluslararası Hukuk Bakımından Etkileri ve BM Uluslararası Hukuk Komisyonunun Çalışmaları' (2023) 31(1) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 325, 325–393; Ömer Miraç Sali, 'Deniz Yetki Alanlarının Sınırlanmasında Doğu Akdeniz Adaları' (2022) 5(1) Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi 38, 38–61; Sami Doğru, 'Doğu Akdeniz'de Hidrokarbon Kaynakları ve Uluslararası Hukuka Göre Bölgedeki Kıta Sahanalığı ve Münhasır Ekonomik Bölge Alanlarının Sınırlandırılması' (2015) 119 TBB Dergisi 503.

tercihlerin sonuçları da ayrı başlıklar hâlinde incelenmiştir. Bu birikimin, çalışmanın ilerleyen kısımlarında antlaşmalar hukukuna ilişkin analizle birlikte kullanılacağı belirtilmelidir.

Uluslararası düzeyde kurumsal çalışmaların (örneğin Birleşmiş Milletler Uluslararası Hukuk Komisyonu (UHK) bağlamında) deniz seviyesindeki yükselmelerin deniz hukuku, devletliğin unsurları ve kişilerin korunması alanlarında ortaya çıkardığı meseleleri tematik olarak ele aldığı; deniz hukuku bakımından esas hatların niteliği, deniz alanlarının sınırlandırılmasının istikrarı ve buna bağlı yorum sorunlarına ilişkin materyallerin derlendiği görülmektedir. Bu zeminde, çalışmanın yöntemi olarak; i) BMDHS'nin ilgili hükümlerinin ve esas hat kavramının sistematik yorumu, ii) deniz sınırlandırma antlaşmalarının VAHS m. 62 çerçevesinde değerlendirilmesi ve sınır antlaşmaları istisnası, iii) uluslararası yargı içtihadı ve danışma görüşlerinin bağlamsal etkisi, iv) devlet uygulamalarının ve Türkçe literatürde önerilen yöntemlerin karşılaştırmalı analizi benimsenmiştir.⁹

Mevcut yazında, normal esas hattın hareketli (*ambulatuar*) niteliği ile sabitleme eğilimleri çoğunlukla ayrı kulvarlarda ele alınmış; idari-teknik ilan/tevdi süreçleri ile antlaşmalar hukukunun nihailik rejimi arasındaki etkileşim sınırlı ölçüde tartışılmıştır. Bu çalışma, hareketli esas hat rejimi ile sabitleme eğilimi arasındaki gerilimi, aleniyet kazandırma & tevdi etme (*deposit & publicity*) uygulamasının hukukî sınırları ve VAHS m. 62/2(a) istisnasının deniz sınırlarına yansımaları üzerinden birlikte sınımlanmaktadır. Bu çerçevede ileri sürülen temel tez, hareketli rejimin *lex lata* olarak korunduğu; aleniyet kazandırma & tevdi etme pratiğinin bazı bağlamlarda fiilî bir sabitleme etkisi üretebildiği; ancak deniz sınırlandırma antlaşmalarının VAHS m. 62/2(a) uyarınca *rebus sic stantibus*'a kapalı olduğu yönündedir. Yöntem olarak, BMDHS ve VAHS hükümlerinin sistematik yorumu, uluslararası yargı içtihadı ve danışma görüşleri ile devlet uygulamalarının karşılaştırmalı analizi benimsenmiştir. İzleyen bölümlerde sırasıyla, hareketli yaklaşımın dogmatik zemini, aleniyet kazandırma & tevdi etme rejimi ve uygulamadaki sabitleme örüntüleri, VAHS m. 31 ve m. 62 bağlamında sınırlandırma antlaşmalarının nihailiği ve uluslararası yargı pratikleri ele alınacak; sonuçta bulgular derlenecektir.

⁹ Claudio Grossman Guiloff, 'Developments at the United Nations International Law Commission on Sea-Level Rise' (2024) 39(4) American University International Law Review 709, 741; Lampiri, 101.

I. REJİMİN LEX LATA NİTELİĞİ: ESAS HAT–DIŞ SINIR İLİŞKİSİ

Deniz seviyesindeki yükselmeler, özellikle küçük ada devletleri ile kıyı şeridi düşük bölgelerde yer alan devletler bakımından, Birleşmiş Milletler nezdinde uluslararası barış ve güvenliğin yanı sıra hukuki istikrar açısından da yüksek risk doğuran bir olgu olarak değerlendirilmektedir.¹⁰ Deniz seviyesindeki yükselmeler, yalnızca devletlerin mevcut sınırları üzerinde değil, aynı zamanda insan topluluklarının varlığı üzerinde de doğrudan etkilere sahiptir. Deniz seviyesinin yükselmesinden kaçınılmaz olarak etkilenecek devletler ile deniz seviyesine yakın adalarda yaşayan toplulukların, topraklarını kaybetmeleri halinde zorunlu olarak göç etmek durumunda kalacakları açıktır. Bu durum, uluslararası hukuk bakımından ‘zorunlu göç’ ve ‘iklim mülteciliği’ tartışmalarını gündeme getirmektedir.¹¹

Ayrıca deniz seviyelerinin yükselmesi sonucunda kıyı şeridinin geri çekilmesi ya da tamamen yok olması, devletlerin karasuları üzerindeki haklarının zedelenmesine yol açabilecektir. Bu bağlamda, kara parçalarının tamamen sular altında kalması, hem devletlerin egemenlik alanlarını hem de uluslararası deniz hukukunun mevcut düzenini tehdit eden en büyük sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bölümde, BMDHS m. 5 ve ilgili içtihat bağlamında normal esas hattın alçak su çizgisiyle birlikte hareket eden niteliğinin yürürlükteki hukuktaki konumu sistematik yorumla tespit edilmektedir.

1. Normal Esas Hat ve Hareketli Nitelik (BMDHS m. 5)

Normal esas hattın BMDHS m. 5 uyarınca kıyı şeridinin hukuki izdüşümü olarak tesis edildiği, iç suların dış sınırı ve karasularının başlangıç noktası işlevi gördüğü kabul edilmektedir; bu nedenle esas hattaki değişimlerin deniz yetki alanlarının türetilmiş dış sınırlarına zincirleme etki doğurabileceği belirtilmektedir. Ayrıca literatürde m. 5’in tanımlayıcı çerçevesi, esas hat noktalarının harita/koordinatla gösterimi ve Uluslararası Hukuk Derneği (UHD) Esas Hatlar Komitesi’nin normal esas hattın alçak su çizgisiyle birlikte hareket ettiği, değiştirilebilir olduğu yönündeki tespiti hatırlatılmıştır.¹²

¹⁰ Samuel Pyeatt Menefee, ‘Half Seas Over: The Impact of Sea Level Rise on International Law and Policy’ (1990) 9 *UCLA Journal of Environmental Law and Policy* 175–218.

¹¹ Menefee, 216.

¹² Hatice Kübra Ecemiş Yılmaz, ‘Uluslararası deniz hukuku boyutuyla deniz seviyelerindeki yükselmeler ve esas hattın belirlenmesi üzerine etkisi’, Nuran Koyuncu and Abdülkadir Yıldız

Soons makalesinde, mevcut hukuk bakımından normal esas hattın hareketli nitelikte olduğu açıkça ifade edilmekte; buna karşılık, deniz seviyesindeki yükselmeler bağlamında mevcut hatların muhafazasını öngören bir eğilimin devlet uygulamalarında belirmeye başladığı; ancak bu eğilimin hukukun değiştiği sonucunu doğuracak ölçüde yeknesak ve kararlı bir uygulamaya dönüşüp dönüşmediği konusunda henüz kesin bir kanaate varılamadığı vurgulanmaktadır.¹³ Soons, m. 5 kapsamında çizilen normal esas hattın hesaplanan dış sınırların, esas hattın anlamlı ölçüde yer değiştirmesi hâlinde BMDHS'ye uygunluk bakımından itiraza açık kalacağını da belirtmektedir.¹⁴

Türkçe literatürde normal esas hat tanımı ve hareketli nitelik, hem temel tanım yazınında hem de güncel uygulama tartışmalarında teyit edilmiştir: “normal esas hat, kıyı boyunca uzayan en düşük cezir hattıdır” ifadesi, yerleşik tanımı yansıtmakta; düz esas hatların ise ancak coğrafyanın izin verdiği istisnâ durumlarda uygulanabileceği belirtilmektedir.¹⁵ Ayrıca, Bayıllıoğlu tarafından kaleme alınan çalışma ile Ulutaş'ın değerlendirmelerinde, deniz seviyesindeki yükselmenin esas hat-dış sınır ilişkisini doğrudan etkilediği; bu etkinin bölgesel uyuşmazlıklara yansıyabileceği vurgulanmıştır.¹⁶

2. Düz Esas Hat, Adalar ve Teknik Yansımalar: İstisnâ Yöntem ve Sınırları

Düz esas hat (BMDHS m. 7) yönteminin istisnâ nitelikte olduğu; kıyı şeridinin derin girintili-çıkıntılı olması veya kıyı boyunca yakında bir adalar dizisinin bulunması gibi sıkı coğrafi koşullar arandığı kabul edilmektedir. Türkçe literatürde, adaların düz esas hatta ve sınırlandırmaya etkileri ayrıntılandırılmış;

(editörler), *Necmettin Erbakan Hukuk Araştırmaları – Kamu Hukuku* (NEÜ Basımevi 2021) 399–400.

¹³ Soons, 8-9.

¹⁴ Soons, 9.

¹⁵ Hakkı Aydın, ‘Karasularının Sınırlarının Tespiti ve İç Suların Hukuki Rejimi’ (2003) 7(1) Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 61, 61,63. Aydın'ın 2003 tarihli bu makalesinde “ambulator/ambulatory” terimi açıkça kullanılmamaktadır; burada teyit edilen husus normal esas hattın alçak su çizgisi olarak tanımı ve düz esas hatların sadece girintili-çıkıntılı kıyı coğrafyasında uygulanabileceği yönündeki istisnâ çerçevedir. Ambulator (hareketli) nitelik tartışması, Soons ve Uluslararası Hukuk Derneği gibi kaynaklarda mevcuttur. International Law Association, ‘Sydney Conference Report of the Committee on International Law and Sea Level Rise’ (2018) para 15–25 <<https://ila.vettoreweb.com>> s.e.t. 4 Eylül 2025.

¹⁶ Bayıllıoğlu, 97-99; Ulutaş, 328.

“adalar saçağı” gibi teknik kavramların yöntemsel sınırları çizilmiştir.¹⁷ Bu sınırlılıklar, düz esas hatların genelleştirilmiş kullanımına yönelik itirazları hukukî bakımdan gerekçelendirmektedir. Bölgesel uygulama ve içtihat özetlerinde, adaların sınırlandırmadaki rolü, tam-kısmi etki ayrımları ve hakkaniyet ilkesiyle uyumlandırma mekanizmaları üzerinden incelenmiştir.¹⁸

Hareketli normal esas hattın sürekli ölçüm/güncelleme gerektiren teknik boyutu, pratikte harita/pafta kullanımına yansımakta; Soons’un belirttiği üzere, dış sınırların haritalarda gösterilmesi ve BM Genel Sekreteri’ne tevdi edilmesi, söz konusu çizimlerin itiraza kapalı olduğu anlamına gelmemektedir. Normal esas hattın anlamlı ölçüde geriye çekilmesi hâlinde, bu dış sınırlar BMDHS hükümlerine aykırılık gerekçesiyle diğer devletlerce tartışmaya açılabilecektir. Bu tespit, normal esas hattın türeyen EEZ/kıta sahanlığı sınırlarının da, esas hattaki kaymalara duyarlı bir hukukî/teknik hassasiyet taşıdığını ortaya koymaktadır.¹⁹

3. Antlaşmalar Hukuku Çerçevesi: Esaslı Değişiklik ve Sınır Antlaşmaları İstisnası

Deniz seviyesindeki yükselmelerin, deniz sınırlandırma antlaşmaları bakımından VAHS m. 62’deki *rebus sic stantibus* kurumunu gündeme taşıdığı görülmektedir. Ancak Lampiri’nin eserinde, bu hükmün sıkı koşulları (öngörülemezlik; rızanın esaslı temelinin ortadan kalkması; yükümlülüklerin radikal dönüşümü) yanında, m. 62/2(a) sınır antlaşmaları istisnası vurgulanmakta ve sınırlandırma antlaşmalarının nihai/istikrarlı düzenlemeler olarak ele alındığı belirtilmektedir. Lampiri, sınırlandırma antlaşmalarının sonlandırılması veya revizyonu lehine ileri sürülen argümanları adım adım çözümlyerek, VAHS m. 31 ve m. 62 ekseninde yüksek eşik değerlendirmesine ulaşmaktadır. Aynı çalışmada, devlet ve antlaşma uygulaması ile doktrinde, sınırlandırma antlaşmalarının nihailik/istikrar karakterinin altı çizilmekte; m. 62’ye başvuru için öngörülen kümülatif şartların deniz seviyesindeki yükselme bağlamında ispatının fevkalade güç olduğu; bu nedenle deniz sınırlandırma antlaşmalarının vaa’d ettiği istikrarın antlaşmalar hukuku kuralları tarafından

¹⁷ Apaydın, 565, 567-568.

¹⁸ Dolunay Özбек, ‘Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasında Adaların Etkisinin Değerlendirilmesi’ (2019) 2(1) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 111, 140-141, 143-144; Berat Lale Akkutay, ‘Ege Karasuları Sınırlandırılmasında Adaların Etkisinin Uluslararası Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi’ (2018) 33 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 193,199,203,206.

¹⁹ Soons, 10.

zayıflatılmadığı, bilakis korunduğu sonucuna varılmaktadır.²⁰ Buna paralel bir çizgi Türkçe literatürde de izlenmekte; normal esas hattın tanımı/işlevi ile düz esas hattın istisnailiği bağlamında, sınırlandırma düzenlemelerinin hukukî güvenlik ve barış amaçlarıyla değişime dirençli kurgulandığı görülmektedir.²¹

4. UDHM Danışma Görüşü (21 Mayıs 2024) ve UHK Çalışmaları: Bağlamsal Etki ve Uygulama

İklim Değişikliği ve Uluslararası Hukuk Hakkında Küçük Ada Devletleri Komisyonu (Commission of Small Island States on Climate Change and International Law -COSIS) başvurusu üzerine UDHM tarafından 21 Mayıs 2024 tarihinde verilen Danışma Görüşünde, iklim değişikliği kaynaklı etkilerin (okyanus ısınması, deniz seviyesinin yükselmesi, asitleşme) deniz çevresinin korunması ve muhafazasına ilişkin BMDHS'den doğan yükümlülüklerin yorumunda dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Görüşün bağlayıcı olmamakla birlikte uluslararası hukukun gelişimine etki eden ikna gücü vurgulanmış; yargısal yetki ve başvurunun kapsamı değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, doğrudan deniz sınırlandırma antlaşmalarının geçerliliğine hükmetmemekle beraber, deniz seviyesindeki yükselme olgusunun deniz hukuku normlarının yorumuna sistemik entegrasyonu bakımından bağlamsal bir dayanak oluşturmaktadır.²²

Öte yandan, Birleşmiş Milletler UHK nezdinde 2019'dan bu yana yürütülen çalışmalarda, deniz hukuku-devletlik-kişilerin korunması eksenlerinde deniz seviyesindeki yükselmenin etkileri tematik raporlarla işlenmiş; hukukî istikrar, hakkaniyet ve hareketli esas hat tartışmaları bir arada değerlendirilmiştir. UHK Çalışma Grubu'nun birinci/ikinci mesele raporları, ek kâğıtları ve 2024 tarihli Sekreteryaya Muhtırası ile güncel birikimin hukukî istikrar ve işbirliği ilkelerine yaslandığı gözlemlenmektedir. Bu müktesebat, hareketli yorum-sabitleme eğilimi geriliminde, kısa vadede mevcut sınırlandırma metinlerinin evrimsel yorumla ayakta tutulması ve çevresel yükümlülüklerin BMDHS Part XII çerçevesinde yerine getirilmesi yönünde bir yakınsama sergilemektedir.²³

²⁰ Lampiri, 93, 97.

²¹ Sali, 38-61; Fuat Aksu, 'Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde Deniz Yetki Alanı Uyuşmazlıkları' (2024) 13(2) Avrasya İncelemeleri Dergisi 89-122.

²² Arooba Mansoor, 'The International Tribunal for the Law of the Sea Advisory Opinion on Climate Change and International Law' (2024) 2024 RSIL L Rev 172, 174-175.

²³ Guiloff, 716-719.

Türkçe literatürde, söz konusu uluslararası gelişmelerin ulusal/bölgesel uyumsuzluklara etkileri; esas hat–dış sınır ilişkisinin metodolojisi; adaların sınırlandırmadaki tam/kısmi etki sorunları; yapay adaların statüsü ve harita/pafta bildirimlerinin hükmi niteliği üzerinden izlenmiştir. Değerlendirmelerde, deniz seviyesindeki yükselmenin Türkiye–Yunanistan bağlamındaki olası yansımaları ve stratejik dikkat gerektiren yönleri de ayrıca ele alınmıştır.²⁴

Tespitler ışığında, mevcut pozitif hukukta normal esas hattın hareketli niteliğinin korunduğu; buna karşılık mevcut hatların muhafazasını telkin eden eğilimlerin devlet uygulamasında emareler gösterdiği; ancak bunun henüz örf–adet veya ardıl uygulama yoluyla zımnî tadil seviyesinde kesinleşmediği görülmektedir.²⁵ VAHS m. 62’deki yüksek eşik ve sınır antlaşmaları istisnası sebepleriyle, deniz sınırlandırma antlaşmalarının toplu halde esaslı değişiklik iddiasıyla sarsılmasının hukuken uzak bir ihtimal olduğu; buna karşılık evrimsel yorum ve teknik güncellemeler yoluyla mevcut sınırlandırmaların istikrarının korunacağı öngörülmektedir. UDHM Danışma Görüşü ve UHK birikimi ise, deniz seviyesindeki yükselmenin deniz çevresi yükümlülükleri ve işbirliği ekseninde sistemik biçimde gözetilmesini gerektiren bir yorum zemini sağlamaktadır.²⁶ Bu bölümde, normal esas hattın hareketli niteliğinin yürürlükteki hukukta korunduğu; düz esas hatların istisnaî bir teknik olduğu ve esas hat–dış sınır zincirlemesinin hukuken geçerli olduğu tespit edilmiştir. Bir sonraki bölümde, aleniyet kazandırma & tevdi etme rejimi ile devlet uygulamalarının sabitleme iddiasına nasıl zemin teşkil ettiği incelenecektir.

II. ALENİYET KAZANDIRMA & TEVDİ ETME VE SABİTLEME TEZİNİN UYGULAMADAKİ GÖRÜNÜMLERİ

Birleşmiş Milletler Okyanus İşleri ve Deniz Hukuku Dairesi (*Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea – BMOİDHD*), deniz yetki alanlarına ilişkin harita ve koordinatların tevdi ve ilan sürecini yürütmektedir. Bu sürecin temel işlevi, devletlerin tek taraflı bildirimlerini görünür kılmak ve şeffaflık sağlamaktır. Ancak, bu kayıt ve ilan işlemlerinin, antlaşma hukuku bakımından normatif bir değişiklik doğurmadığı, yalnızca fiilî bir istikrar etkisi yaratabileceği kabul edilmektedir. Uluslararası Adalet Divanı (UAD) da, *Qatar v Bahrain* davasında,

²⁴ Bilge Sena Erdem, ‘İklim Mültecilerinin Hukuki Statüsü Meselesi: Deniz Seviyesinin Yükselmesi ve Ada Ülkelerinde Yaşayanların Durumu’ (2023) 5(2) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 25–103; Akkuş, 465 vd.; Bayılıoğlu, 97 vd.

²⁵ Soons, 8,9,11.

²⁶ Mansoor, 173,177,181.

harita ve belgelerin tek başına bağlayıcı nitelik taşımadığını, ancak devlet uygulamasını teyit eden yardımcı kanıtlar olabileceğini vurgulamıştır.²⁷

Benzer şekilde, literatürde BMOİDHD nezdinde yapılan tevdi işlemlerinin, devletler arasındaki sınır uyuşmazlıklarını çözme yetkisi bulunmadığı ve bu nedenle bağlayıcı hukukî sonuç doğurmadığı belirtilmektedir.²⁸ Bununla birlikte, söz konusu kayıtların uluslararası toplum nezdinde yarattığı aleniyetin, fiilî bir istikrar ve devlet uygulamaları arasında dolaylı bir uyum teşvik edici etki yarattığı kabul edilmektedir.²⁹

1. BMOİDHD Aleniyet Kazandırma & Tevdi Etme Mekanizması: Harita/Koordinat Sunumları, *Due Publicity* ve Uygulamadaki İşleyiş

1982 BMDHS, esas hatların ve dış sınırların hukukî geçerliliğinin yalnızca iç hukukta ilanla değil, belirli aleniyet kazandırma ile tevdi etme usulleriyle pekiştirilmesini öngörmektedir. Esas hatlar (m. 16/2), takımda esas hatları (m. 47/9), karasuları (m. 16), MEB (m. 75/2) ve kıta sahanlığı dış sınırları (m. 76/9; m. 84/2) için BM Genel Sekreterine harita veya coğrafi koordinat listelerinin tevdi edilmesi ve *due publicity* (gereği gibi ilân) yükümlülüğü düzenlenmiştir. BMOİDHD tarafından yürütülen aleniyet kazandırma & tevdi etme pratiği; devletlerin tevdi yazışmalarının alınması, Deniz Yetki Alanlarına İlişkin Bildirimler (Maritime Zone Notifications DYAIİB) yoluyla üye devletlere duyurulması ve ilgili dökümanların çevrimiçi erişime açılması şeklinde işletilmektedir.³⁰ Ayrıca, teknik rehberler ve kurum raporları, tevdi edilecek belgelerin ölçek, datum ve koordinat gerekliliklerini ayrıntılandırmakta;

²⁷ ICJ, *Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v Bahrain)* [2001] ICJ Rep 40, para 89.

²⁸ Clive Schofield, 'Departures from the Coast: Trends in the Application of Territorial Sea Baselines under the Law of the Sea Convention' (2012) 27(4) *International Journal of Marine and Coastal Law* 723, 739.

²⁹ Barbara Kwiatkowska, 'Baselines in the Law of the Sea: The Role of the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea' (1990) 21(3) *Ocean Development & International Law* 195, 200

³⁰ United Nations – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *Deposit and Publicity of Charts or Lists of Geographical Coordinates* <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/depositpublicity.htm>> s.e.t. 4 Eylül 2025; United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), signed 10 December 1982, entered into force 16 November 1994, 1833 UNTS 3, arts 16(2), 47(9), 75(2), 76(9), 84(2) (UN Treaty Series, No 31363).

mevzuat veya sınırlandırma antlaşmasının tek başına *due publicity* yerine geçmediği vurgulanmaktadır.³¹

Devlet uygulamasında, bu mekanizmanın sistematik kullanıldığı görülmektedir. Örneğin Cook Adaları, 2024'te hem esas hatlara hem de dış sınırlara ilişkin koordinat listelerini tevdi ederken, iklim kaynaklı değişimlere rağmen güncelleme yükümlülüğü doğmadığı yolundaki yorumunu da bildirimine eklemiştir.³² Benzer şekilde, Meksika dâhil birçok ülkenin devlet dosyaları altında güncel tevdi/bildirimlerinin toplandığı resmi sayfalar, uygulamanın sürekliliğini göstermektedir.³³

Bu bildirim sistemi, doktrinde hareketli esas hat kuralının yarattığı pratik belirsizliklerin idari/teknik araçlarla asgarîye indirilmesi şeklinde değerlendirilmiştir. Soons'un klasik çalışması, deniz seviyesindeki fizikî değişimlerin esas hattı coğrafi olarak hareketli kıldığı;³⁴ dolayısıyla mevzuatın ve bildirim/usulî adımların zamanlı güncellenmemesi hâlinde yetki alanlarının de facto kaymasına yol açabileceği uyarısını erken tarihte yapmıştır.³⁵ Bu çerçevede harita/koordinat tevdiinin yalnız teknik değil, hukukî belirlilik fonksiyonu icra ettiği kabul edilmektedir.

³¹ International Hydrographic Organization (IHO), International Association of Geodesy (IAG) and Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC) – Advisory Board on the Law of the Sea (ABLOS), *A Manual on Technical Aspects of the United Nations Convention on the Law of the Sea (TALOS Manual)* (5th edn, IHO, Monaco 2006) <https://www.gc.noaa.gov/documents/gcil_iho_tech_aspects_los.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025.

³² International Hydrographic Organization (IHO), *Resolutions of the International Hydrographic Organization (M-3)* (updated July 2024, IHO Monaco 2024) <https://iho.int/uploads/user/pubs/misc/M3-E-2024_July.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025; Cook Islands – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *Circular Communication M.Z.N. 153.2021.LOS: Deposit of lists of geographical coordinates of points concerning baselines and maritime limits* (16 August 2021, United Nations, New York) <https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/mzn_s/mzn_153_cook_islands.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025; Cook Islands – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *State File: COK (deposits & publicity)* <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/COK.htm>> s.e.t. 4 Eylül 2025.

³³ Mexico – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *State File: MEX (deposits & publicity)* (30 June 2025) <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/MEX.htm>> s.e.t. 4 Eylül 2025.

³⁴ Soons, 9.

³⁵ Guiloff, 733,734,737.

2. Devlet Uygulamaları ve Sabitleme Örüntüleri

Son on yılda, özellikle Pasifik Adaları Forumu (*Pacific Islands Forum – PAF*) bölgesinde, iklim kaynaklı deniz seviyesi yükselmesi karşısında “*maritime zones shall be maintained without reduction*” (deniz yetki alanları azaltılmaksızın muhafaza edilecektir) anlayışını açıkça benimseyen sabitleme yönünde bölgesel bir siyasal-hukukî tutum oluşmuştur. 6 Ağustos 2021 tarihli PAF Bildirisi, Sözleşme’ye uygun biçimde tespit edilip Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri (BMGS)’ne bildirilen deniz alanı dış sınırlarının, deniz seviyesindeki değişiklikler nedeniyle azaltılmayacağını ve gözden geçirilmeyeceğini beyan etmektedir.³⁶ Bu tutum, bölgesel ve küresel platformlarda geniş destek görmüş; çeşitli devlet bildirileri ile teyit edilmiştir.³⁷ Uygulamada, Cook Adaları’nın tevdi belgesine eklediği gözlemler ve bazı Pasifik devletlerinin iç hukuk/regülasyon adımları, sabitleme yönündeki açık pratik örnekleri arasında zikredilmektedir.³⁸

Doktrinde, hukukî istikrar, güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleri sabitlemenin başlıca dayanakları olarak gösterilmektedir. UHK sürecine atıf yapan değerlendirmeler, devletlerin güncellememeyi tercih etmesi gibi olumsuz davranış-biçimlerinin dahi zaman içinde sonraki uygulama (*subsequent practice*) veya tarihselleşmiş konsolidasyon (*historical consolidation*) şeklinde etkiler doğurabileceğini tartışmıştır.³⁹ Bu çizgi, hareketli kural ile sabitleme arasındaki gerilimi, mevcut sınırlar korunurken yeni hakların genişletilmemesi ve

³⁶ Pacific Islands Forum, *Declaration on Preserving Maritime Zones in the Face of Climate Change-related Sea-Level Rise* (adopted 6 August 2021, PIF Secretariat, Suva) <<https://forumsec.org/publications/declaration-preserving-maritime-zones-face-climate-change-related-sea-level-rise>> s.e.t. 4 Eylül 2025.

³⁷ *Declaration on Preserving Maritime Zones in the Face of Climate Change-related Sea-Level Rise*.

³⁸ BMDHS m. 16/2, 47/9, 75/2 ve 84/2 çerçevesindeki aleniyet kazandırma & tevdi etme (*deposit & publicity*) rejimi kapsamında devlet beyanıdır. Bu beyan, deniz seviyesi yükselse dahi mevcut resmî tevdiye konu deniz yetki alanlarını “gözden geçirme/yenileme yükümlülüğü bulunmadığı” anlayışını kayda geçirerek “sabitleme (*fixing*)” eğilimini açıkça ortaya koyar. Cook Islands, *Observations appended to the deposit of charts/lists of geographical coordinates of points under the United Nations Convention on the Law of the Sea (MZN No 153)* (5 May 2021, DOALOS, UN OLA) <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/DEPOSIT/040bservationsEng.pdf>> s.e.t. 6 Eylül 2025; Federated States of Micronesia, *Written Statement to ITLOS, Case No 31 (COSIS AO)* (2023–2024); Federated States of Micronesia, *Submission to the International Law Commission: Sea-level rise in relation to international law* (2021–); Clive Schofield and David Freestone, ‘Options to Protect Coastlines and Maritime Zones from the Impacts of Climate Change and Sea Level Rise: The Situation in the Pacific Region’ (2016) 32 *The International Journal of Marine and Coastal Law* 135–164.

³⁹ Lampiri, 93; Soons, 9-11.

bildirimli/tescilli çizgilerin hukukî istikrarının gözetilmesi ilkeleriyle uzlaştırmayı amaçlamaktadır. Nitekim sürekli değişen esas hatların hem idari hem de uyuşmazlık çözümü bakımından öngörülemezlik üretecektir.⁴⁰

Yargısal olarak, Bay of Bengal (Bangladeş/Hindistan) 2014 tahkiminde gelecekteki fizikî değişimlerin sınırlandırmaya yansıtılmadığı, mahkemenin somut tarihteki coğrafi veriler üzerinden adil çözüm testini yürüttüğü görülmüştür.⁴¹ Bu örnek, çizilmiş dış sınırların sonradan kendiliğinden erimeyeceği ve mahkeme/heyetin dinamik coğrafyayı temkinle ele aldığı yönündeki değerlendirmeleri desteklemiştir. UDHM'nin 21 Mayıs 2024 tarihli İklim Değişikliği Danışma Görüşü ise esasen BMDHS XII. Kısım kapsamındaki çevresel yükümlülükleri *due diligence* standardı altında netleştirmiş, esas hat/dış sınır meselesini doğrudan ele almamıştır.⁴² Bu bulgular, BMOİDHD nezdindeki bildirim/tevdî rejiminin, harita ve koordinatların ilânı yoluyla idari-teknik öngörülebilirlik ve belirli ölçüde fiilî istikrar üretebildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, söz konusu kayıt-ilan işlemleri mahiyetleri gereği hukukî normun içeriğini kendiliğinden dönüştürmemekte; örf-adet veya zımnî tadil doğuracak nitelikte sayılmamaktadır. Bu nedenle deniz sınırlandırma antlaşmalarının kalıcılığı ve değişime kapalılığı, aleniyet kazandırma & tevdî etme pratiğinden ziyade antlaşmalar hukukunun istisna rejimi, bilhassa VAHS m. 62/2(a) tarafından belirlenmektedir. Bir sonraki bölümde, bu ayırım VAHS m. 31 ve m. 62 hükümleri ışığında sistematik olarak incelenecektir.

⁴⁰ Ecemiş Yılmaz, 409-410.

⁴¹ *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India* (Bangladesh/India), Award (Permanent Court of Arbitration, 7 July 2014) XXXII RIAA 1, paras 212–217, 399 <https://legal.un.org/riaa/cases/vol_XXXII/1-182.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025.

⁴² *Request for an Advisory Opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (Advisory Opinion)* (ITLOS, Case No 31, 21 May 2024) paras 149, 196–204, 235–243, 388 <https://itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/31/Advisory_Opinion/C31_Adv_Op_21.05.2024_orig.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025; Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (COSIS), *Legal Briefing Note: ITLOS Case No 31 – Key Points for the ICJ AO Process* (2024) <https://www.cosis-ccil.org/images/media/COSIS-Briefing%20Note_ITLOS%20AO%20points%20relevant%20to%20the%20ICJ%20AO.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025.

3. Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu (Commission on the Limits of the Continental Shelf – KSSK) ile Etkileşim (m. 76/8 Tavsiyeleri – m. 76/9, m. 84/2 Tevdi)

Kıta sahanlığının dış sınırlarına ilişkin süreç, KSSK tavsiyeleri (m. 76/8) ile BMGS'ye tevdi (m. 76/9, m. 84/2) arasındaki iki aşamalı bir şemaya dayanmaktadır. Devletler, KSSK tavsiyelerini aldıktan sonra kesin ve bağlayıcı nitelikteki dış sınırlarını tesis etmekte; akabinde harita/koordinat ve jeodezik verileri BMGS'ye tevdi etmekte, BMOİDHD da bunlara *due publicity* sağlamaktadır.⁴³ KSSK'nin teknik/önerisel rolü ile BMOİDHD'nin sekretarya fonksiyonu, prosedürün ayrı fakat tamamlayıcı niteliğini ortaya koymaktadır.

İklim kaynaklı deniz seviyesi yükselmesi, doğrudan kıta sahanlığının dış sınırlarının (özellikle jeomorfolojik ölçütlere dayalı 200 deniz milinin ötesi) de jure durumunu değiştirmemektedir; zira bu sınırlar deniz yüzeyi değil, deniz tabanı kriterleriyle belirlenmektedir. Bu husus, kıta sahanlığına ilişkin pozitif hukukun tanımsal yapısından ve KSSK uygulamasının sistematüğinden anlaşılmaktadır.⁴⁴ Yani, kıta sahanlığının dış sınırları deniz yüzeyindeki değişimlere değil, deniz tabanı/jeomorfolojiye (BMDHS m. 76'daki teknik formüller ve kısıt çizgiler) dayanır; ayrıca KSSK tavsiyeleri esas alınarak tescil edilen dış sınırlar kesin ve bağlayıcı niteliktedir. Dolayısıyla, deniz seviyesindeki yükselme kıta sahanlığının dış sınırlarının de jure durumunu doğrudan değiştirmez; bu, hem tanımın (seabed & subsoil) niteliğinden hem de KSSK sürecinin kurumsal sistematüğinden çıkar. Ayrıca konuya ilişkin, KSSK'nin rolü ve dış sınırların tevdi/duyurulma şartları, iklim etkileri bağlamında özetlenmiştir.⁴⁵

⁴³ BMDHS m. 76(8)–(9) ve m. 84(2); Charlotte Salpin, 'Establishing the Outer Limits of the Continental Shelf: The Role of the Commission on the Limits of the Continental Shelf' (International Seabed Authority, 2022), 3-5 <<https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/12/Salpin-2.pdf>> s.e.t. 4 Eylül 2025.

⁴⁴ Hilde Woker, 'Disagreements between the Commission on the Limits of the Continental Shelf and Submitting Coastal States' (2024) 39(2) The International Journal of Marine and Coastal Law 252, 254.

⁴⁵ Ydhan Naidoo, 'The Maintenance of Territorial Sovereignty after Submergence' (2025) Oxford University Undergraduate Law Journal 134,149-152; International Hydrographic Organization (IHO), International Association of Geodesy (IAG) and Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC) – Advisory Board on the Law of the Sea (ABLOS), *A Manual on Technical Aspects of the United Nations Convention on the Law of the Sea (TALOS Manual)* (5th edn, IHO Monaco 2006) vol 2 'Publicity and Deposit' <<https://docs.iho.int>> s.e.t. 4 Eylül 2025.

Bununla birlikte, teşkil edici belgelerin (sınırlandırma antlaşmaları, KSSK sonrası de jure dış sınır haritaları, DYAİB'ler) arşivlenerek ilân edilmesi, sabitleme tezinin usulî dayanaklarını güçlendirmektedir. Zira *due publicity* ve resmî kayıt sayesinde, devletlerin güncellememeyi veya sürdürmeyi tercih ettiği sınırlar delil değeri kazanmakta; iddia edilen normatif istikrar pratikle desteklenmektedir.

4. Bölgesel Görünüm: Doğu Akdeniz İçin İmkân ve Riskler

Doğu Akdeniz'de, deniz seviyesindeki yükselmenin esas hatlar ve dış sınırlar üzerindeki muhtemel etkileri üzerine Türkçe literatürde erken uyarı niteliğinde çalışmalar kaleme alınmıştır. Bayıllıoğlu, deniz yetki alanlarının başlangıç noktası olan esas hatların iklim etkileriyle hareketli hâle gelebileceğini ve bunun Türk-Yunan uyuşmazlıkları bağlamında yeni sorun alanları doğurabileceğini belirtir.⁴⁶ Doğu Akdeniz'de düz esas hatların ve “adalar saçağı” kavramının kötüye kullanılmasının sınırlandırma ihtilaflarına orantısız etkiler doğurabileceği yönündeki uyarılar da hatırlatılmalıdır.⁴⁷

Bölge devletlerinin bir kısmı (ör. Mısır-GKRY, GKRY-İsrail, Yunanistan-Mısır gibi) sınırlandırma antlaşmaları ile dış sınırlarını tespit etmiş; Türkiye ise Libya ile imzaladığı Mutabakat Muhtırası aracılığıyla uluslararası hukuka uygun, meşru ve dengeleyici nitelikte haklarını koruyan bir adım atmıştır. Bu durumda, sabitleme yönünde Pasifik'te görülen kolektif ve açık beyan tarzı bir yaklaşım henüz kurumsallaşmış değildir. Ancak hukukî istikrar ve öngörülebilirlik için harita/koordinat tevdiinin ve DYAİB duyurularının sistematikleştirilmesi, bölge için asgari müşterek bir uygulama zemini sağlayabilir. Bu tespit, hareketli kural ile sabitleme tezinin belgeye dayalı istikrar ekseninde uzlaştırılabileceğine işaret eder.

Öte yandan, yargısal eğilim, sınırlandırmada karar tarihindeki coğrafi ve hukuksal fotoğraf üzerinden hareket etmektedir. Bangladeş/Hindistan kararında olduğu üzere, ileride meydana gelebilecek fizikî değişimlerin öngörü yoluyla bugünden tasarlanması genel olarak kaçınılmış; bu yaklaşım sabitleme bahanesiyle genişletici yorum riskini frenlemektedir. UDHM'nin 21.05.2024 tarihli Danışma Görüşü ise, deniz çevresinin korunması ve muhafazası bağlamında sıkı bir *due diligence* standardını teyit etmiş; iklim etkileri (okyanus ısınması, deniz seviyesi yükselmesi, asitleşme) karşısında özel tedbir

⁴⁶ Bayıllıoğlu, 100-101.

⁴⁷ Apaydın, 580-581.

yükümlülüklerini somutlaştırmıştır. Bu çerçeve, bölgesel pratikte emisyon azaltımı, uyum/adaptasyon ve ekosistem temelli tedbirleri sınırlandırma/sabitleme tartışmalarından normatif olarak ayırarak ele almayı gerektirir.

Bu bulgular, BMOİDHD nezdindeki aleniyet kazandırma & tevdi etme rejiminin, harita ve koordinatların ilânı ile BMGS'ye tevdi yoluyla idari-teknik öngörülebilirlik ve delil değeri sağladığını göstermektedir. Bununla birlikte, söz konusu kayıt-ilân işlemlerinin kendi başına örf-adet hukuku tesis etmediği veya yürürlükteki kurallarda zımnî tadil meydana getirmediği; sabitleme etkisinin normatif değil pratik nitelikte seyrettiği tespit edilmiştir. Deniz sınırlandırma antlaşmalarının kalıcılığı ve değişime kapalılığı, aleniyet kazandırma & tevdi etme uygulamasından ziyade antlaşmalar hukukunun istisna rejimi (VAHS m. 62/2(a)) tarafından belirlenmektedir. Bir sonraki bölümde, bu ayrım VAHS m. 31 ve m. 62 hükümleri ışığında sistematik olarak incelenecektir.

III. NİHAİLİK VE *REBUS SIC STANTIBUS*: VAHS M. 62/2(A) ÇERÇEVESİ

Bu kısımda, *rebus sic stantibus*'a getirilen sınır antlaşmaları istisnasının kapsamı ve deniz sınırlandırmalarına etkisi, amaç ve sistematik bütünlük içinde çözümlenmektedir. UAD, *Gabcíkovo–Nagymaros* davasında *rebus sic stantibus*'un dar yorumlanması gerektiğini ve özellikle sınır antlaşmalarında uygulanamayacağını açıkça belirtmiştir.⁴⁸ Benzer şekilde, *Burkina Faso/Mali Sınır Uyuşmazlığı* kararında da Divan, sınır antlaşmalarının nihailiğini vurgulamıştır.⁴⁹

Antlaşmaların nihailiği ilkesi, VAHS m. 62/2(a) hükmü ile koruma altına alınmıştır. Buna karşılık, idari nitelikteki kayıt ve ilan süreçleri farklı bir hukukî düzlemde işlemekte; bu süreçler, devlet uygulamasını görünür kılmakla birlikte, zımnî tadil sonucunu doğurmamaktadır.⁵⁰ Bu bağlamda, VAHS m. 31'in yorum ilkeleri ile m. 62 ekseninde ortaya çıkan çerçeve, deniz sınırlandırmalarının iklim değişikliği gibi olağanüstü koşullarda bile hukuki istikrarını güvence altına almaktadır.⁵¹

⁴⁸ ICJ, *Gabcíkovo–Nagymaros Project (Hungary/Slovakia)* [1997] ICJ Rep 7, para 104.

⁴⁹ ICJ, *Frontier Dispute (Burkina Faso v Mali)* [1986] ICJ Rep 554, para 25.

⁵⁰ Oliver Dörr and Kirsten Schmalenbach (eds), *Vienna Convention on the Law of Treaties: A Commentary* (2nd edn, Springer 2018) 1071.

⁵¹ Anthony Aust, *Modern Treaty Law and Practice* (3rd edn, CUP 2013) 212–215.

1. VAHS m. 62'nin Şartları ve Sınır Antlaşmaları İstisnası

Antlaşmaların nihailiği ile idari kayıt-ilan süreçlerinin işlevi farklı hukukî katmanlardadır: ilki VAHS m. 62/2(a) istisnasınca korunur, ikincisi ise uygulamayı görünür kılar fakat zımnî tadil sayılmaz. Bu nedenle, deniz sınırlandırma antlaşmalarının kaderi, aleniyet kazandırma & tevdi etme pratiğinden ziyade *rebus sic stantibus*'un sınır antlaşmalarına kapalı yapısı tarafından belirlenir. VAHS 62. maddesi, ancak öngörülme-yen ve tarafların bağlı olma iradesinin esaslı dayanağını ortadan kaldıran değişikliklerde ve ifa yükümlülüklerinin kapsamını radikal biçimde dönüştüren hâllerde antlaşmadan dönülmesine izin verecek şekilde tasarlanmıştır. Bununla birlikte m. 62/2(a), sınır tespit eden antlaşmalar bakımından bu yolu açıkça kapatmıştır. Bu düzenlemenin *travaux préparatoires*'u, sınır rejiminde istikrar ve kesinliğin korunması amacını vurgulamış; sınır antlaşmalarının *rebus sic stantibus*'a dayanılarak feshedilmesinin barışçıl değişim aracını tehlikeli sürtüşme kaynağına çevireceği düşüncesi özellikle kayda geçirilmiştir. Aynı süreçte, istisnanın kapsamının sınır tesis eden antlaşmalarla sınırlı olmadığı, sınırı tespit eden, sabitleyen antlaşmaların da buna dâhil olduğu belirtilmiş; doğal olaylarla (talveg, su bölümü çizgisi vb.) sınır yerinin değişmesi ihtimaline bağlı ilave bir istisna önerisi ise, meselenin fesih değil, değişen coğrafi vakıalara göre antlaşmanın doğru yorumu ve uygulanması problemi olduğu gerekçesiyle benimsenmemiştir.⁵²

Devlet uygulaması ve uluslararası yargı içtihadı da bu yaklaşımı desteklemektedir: *Temple of Preah Vihear* kararında UAD, iki ülke arasında saptanan sınırın başat amacının istikrar ve kesinlik olduğu, sınırın varlığının onu kuran antlaşmanın devam eden mevcudiyetine bağlı bulunmadığı yönünde hüküm tesis etmiştir. Bu istikrar ilkesi, deniz alanlarına ilişkin sınır düzenlemelerinde de uluslararası barış ve güvenliğin gerekleri bağlamında teyit edilmektedir.⁵³

2. Sınır Kavramının Deniz Sınırlarını da Kapsaması

VAHS m. 62/2(a)'daki boundary/sınır ibaresinin, karasuları, münhasır ekonomik bölge (MEB) ve kıta sahanlığı sınırlandırmalarını da kapsadığı kabul

⁵² Guiloff, 471.

⁵³ Virginie Blanchette-Seguin, 'Preserving Territorial Status Quo: Grotian Law of Nature, Baselines and Rising Sea Level' (2017) 50(1) New York University Journal of International Law and Politics 227, 251; *Temple of Preah Vihear (Cambodia v Thailand)* (Merits, Judgment, 15 June 1962) [1962] ICJ Rep 6, 34.

görmektedir. Müzakere kayıtları ve doktrin, sınır teriminin yalnız kara sınırlarını değil, bir devletin yetkilerini coğrafi olarak sınırlayan farklı hatları (örneğin karasuları dış sınırı) da ifade edebileceğini ortaya koymuştur. Nitekim devlet uygulamasında ikili deniz yetki alanı antlaşmalarında başlıktan metne kadar “maritime boundary/frontière maritime” terminolojisinin yerleşik biçimde kullanıldığı, içtihadta da (ör. *Grisbådarna* tahkimi, 1909; 1969 *Kuzey Denizi Kıta Sahanlığı* davaları) sınır kavramının bu anlamda kullanıldığı görülmektedir.⁵⁴

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS) de uyumlu bir dil kullanmakta; m. 298/1(a)(i)’de deniz alanlarının sınırlandırılmasına (delimitation of boundaries) ilişkin uyuşmazlıkları bağlayıcı kararlara yol açan usullerin dışında bırakma imkânını düzenlemekte, Ek II m. 9’da ise Kıta Sahanlığı Sınırları Komisyonu’nun faaliyetlerinin sınırların sınırlandırılmasına hâlel getirmeyeceğini vurgulamaktadır. Bu metinler, deniz sınırlandırmalarının uluslararası hukukta sınır kategorisi içinde görüldüğüne ilişkin önemli bir bağlamsal unsur teşkil etmektedir. Bu çerçevede, devletlerin altıncı komitedeki beyanlarında deniz sınırlarının da m. 62/2(a) kapsamına girdiği açıkça belirtilmiş; Kamerun ve Maldivler gibi devletler, deniz sınırlarının kara sınırlarıyla aynı hukuki istikrara sahip olduğu ve sınır antlaşmaları istisnası kapsamına dâhil bulunduğu görüşünü kayda geçirmiştir.⁵⁵

3. Pacta Sunt Servanda, Nihailik ve Devlet Uygulaması

Deniz sınırı antlaşmaları, VAHS m. 26’daki *pacta sunt servanda* kuralının bir görünümü olarak tarafları bağlar; ancak bu bağlayıcılık klinik izolasyon içinde değil, hükümsüzlük/sona erme rejimiyle birlikte anlaşılmalıdır. Bu rejim içinde deniz seviyesindeki yükselmenin, VAHS m. 62 kapsamında esaslı değişiklik iddiasına dayanak yapılması, yüksek ispat eşiği ve m. 62/2(a)’nın sınır antlaşmalarına getirilen açık yasak nedeniyle pratikte mümkün olmamaktadır.

Devlet uygulaması ve yargı içtihadı, deniz sınırı antlaşmalarının kalıcılığını teyit etmektedir. Singapur, Birleşik Krallık ve ABD uygulamalarında, deniz sınırı antlaşmalarının kalıcı olduğu ve değişikliğe imkân tanınmadığı kabul edilmiştir. Daimî Tahkim Mahkemesi’nin *Bangladeş/Hindistan (Bay of Bengal)* sınırlandırması kararında da, deniz sınırlandırmalarının uzun vadede barışçı

⁵⁴ *Grisbådarna Arbitration (Norway v Sweden)* (Award, 23 October 1909) XI RIAA 147, 151, 156, 165–166; *North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany v Denmark; Federal Republic of Germany v Netherlands)* (Judgment, 20 February 1969) [1969] ICJ Rep 3, 6–7, 13, 18, 86.

⁵⁵ Lampiri, 97-98.

ilişkileri temin edecek şekilde istikrarlı ve kesin olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu genel yaklaşım, deniz seviyesindeki yükselme sebebiyle sınırlandırmaların baştan müzakereye açılmasının hukuki istikrarı zedeleyeceği yönündeki UHK çalışmalarıyla da örtüşmektedir.⁵⁶

Türk literatüründe, normal esas hatın tanımı ve düz esas hatların çizimi (özellikle girinti ve körfez kapanış hatları) ayrıntılı biçimde ele alınmış; *esas hat* kavramının deniz yetki alanlarının hukuki dayanağı olduğu, dolayısıyla sınırlandırma sonuçları ile yakın bağlantısı vurgulanmıştır. Bu içerik, deniz sınırlarının nihailiği ile esas hat metodolojisi arasındaki bağa ilişkin yerli doktrinindeki yerleşik kavrayışı göstermektedir.⁵⁷

4. Hareketli Esas Hat Tartışması ile m. 62/2(a) İstisnasının Etkileşimi; UDHM 2024 Danışma Görüşü'nün Bağlamsal Değeri

Esas hatların hareketli (alçak su hattıyla birlikte coğrafi hareketi takip eden) niteliği yönündeki klasik yorum, Soons'un çalışmasında, yürürlükteki hukukun *mevcut hâli* olarak teyit edilmiş; buna karşılık son dönemde bazı devlet beyanlarında ve yazında⁵⁸ BMDHS m. 5'in büyük ölçekli resmî haritalar atfından hareketle fiilî alçak su çizgisinden bağımsız, kayıt temelli bir dondurma/sabitleme yorumuna geçiş yönünde eğilimlerin görüldüğü belirtilmiştir. Soons, bu eğilimin *lege ferenda* bir çözüm olarak ortaya çıktığını; mevcut pozitif hukuk bakımından normal esas hattın hareketli niteliğinin korunduğunu, buna karşılık devlet uygulamasındaki bildirim ve harita güncellemelerini durdurarak dondurma eğiliminin bir zımnî tadil tezine zemin teşkil ettiğini kaydetmektedir.⁵⁹

Uluslararası literatürde deniz seviyesinin yükselmesi karşısında devletlerin deniz yetki alanlarının kaderi konusunda farklı yaklaşımları yansıtmaktadır. Bazı

⁵⁶ Guiloff, 738; *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v India)* (Award, 7 July 2014) PCA Case No 2010-16, para 216; *Temple of Preah Vihear (Cambodia v Thailand)* (Judgment, 15 June 1962) [1962] ICJ Rep 6, 34.

⁵⁷ İbrahim Demir, 'Doğu Akdeniz'de Türkiye ve Yunanistan Arasındaki Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı' (2024) 2(1) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71,75; Merve Erdem Burger, 'Adaların Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasındaki Rolü: Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Pratiği' (2019) 2(1) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 21, 23, 25.

⁵⁸ Kate Purcell, 'UNCLOS and the 'Ambulatory Thesis' *Geographical Change and the Law of the Sea* (OUP 2019) 44-48; Rüdiger Wolfrum, 'Remarks by Rüdiger Wolfrum' (2020) Proceedings of the ASIL Annual Meeting 387-389.

⁵⁹ Soons, 8.

devletler –örneğin Mikronezya, Fransa, Almanya ve Maldivler– kıyı çizgilerinde meydana gelebilecek değişikliklerin, daha önce tesis edilmiş olan deniz yetki alanlarını etkilememesi gerektiğini savunmaktadır.⁶⁰ Almanya, özellikle, bir devletin esas hattını ve buna bağlı olarak deniz alanı sınırlarını bir kez belirlemesi halinde, bu sınırların sabitlenmiş kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.⁶¹ Bu yaklaşım, sınırların coğrafi değişikliklerden bağımsız olarak kalıcılığını vurgular.

Maldivler bakımından ise bu görüş hayati bir önem taşımaktadır; zira ada devletlerinin kara parçalarının iklim değişikliği nedeniyle kısmen veya tamamen sular altında kalma riski vardır. Maldivler, bu sebeple, kara parçalarının kaybı sebebiyle deniz alanlarının da azalmasının uluslararası hukuk açısından kabul edilemez olduğunu, aksi halde devletlerin varlığının tehlikeye gireceğini ifade etmektedir. Bu çerçevede Maldivler, uluslararası hukukun özellikle istikrar ve adalet ilkelerine dayanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Aynı doğrultuda, birçok Pasifik ada devleti de, BMDHS'nin devletlere deniz seviyesindeki değişikliklere bağlı olarak esas hatlarını veya deniz alanı sınırlarını sürekli güncelleme yükümlülüğü getirmediğini savunmaktadır. Kolombiya ve Yeni Zelanda da bu görüşe paralel olarak, resmi kayıtlara geçmiş olan esas hatlarını ve sınırlarını deniz seviyesindeki değişikliklerden bağımsız biçimde muhafaza edeceklerini beyan etmektedir.⁶²

UHK ve UHD çalışmalarında, devletlerin BMDHS'nin harita/bildirim sistemini kullanarak mevcut esas hat ve dış sınır bildirimlerini güncellemek suretiyle fiili sabitleme eğiliminde oldukları; bunun da deniz yetki alanlarının gerilemesini önlemeye dönük bir *opinio juris/practice* birikimi oluşturduğu tespit edilmiştir.⁶³

Ne var ki, hareketli esas hat tartışması nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, VAHS m. 62/2(a) kapsamında sınırlandırma antlaşmaları zaten *rebus sic stantibus* iddiasına kapalıdır. Bu nedenle, esas hatların coğrafi hareketi veya devletlerin sabitleme pratiği, daha ziyade antlaşma dışı deniz alanları sınırlarının (ör. tek

⁶⁰ Mara R Wendebourg, 'Interpreting the Law of the Sea in the Context of Sea-Level Rise: The Ambulatory Thesis and State Practice' (2023) 35(3) Journal of Environmental Law 499–507.

⁶¹ Wendebourg, 505.

⁶² Frances Anggadi, 'A Collective Answer: Small States, Sea-Level Rise and the Interpretation of UNCLOS' (Centre for International Law (CIL) Blog, National University of Singapore, 19 July 2023) <<https://cil.nus.edu.sg/a-collective-answer-small-states-sea-level-rise-and-the-interpretation-of-unclos/>> s.e.t. 4 Eylül 2025.

⁶³ Guiloff, 737-738.

tarafı dış sınır ilanları) ve ileride yapılacak yeni sınırlandırmaların teknik dayanaklarını etkiler; mevcut ikili deniz sınırı antlaşmalarının geçerliliği bakımından ise belirleyici olan, m. 62/2(a)'nın koruma zırhıdır.⁶⁴

Bu bağlamda UDHM'nin 21 Mayıs 2024 tarihli Danışma Görüşü, deniz çevresinin korunması-korunmaması sonucunu doğuracak iklim değişikliği olgularını (okyanus ısınması, asitlenme ve özellikle sera gazlarının deniz çevresine etkileri) BMDHS m. 145 kapsamındaki deniz çevresinin kirlenmesi olarak nitelendirerek, Taraf Devletlere m. 192 ve izleyen hükümler uyarınca gerekli tüm tedbirlerin alınması yükümlülüklerinin içerik ve yoğunluğunu açıklığa kavuşturmuştur. Bu saptamalar, yorumlama (VAHS m. 31/3(b)-(c)) bakımından deniz seviyesindeki yükselme ve bunun deniz alanları üzerindeki etkilerinin artık yüksek normatif yoğunlukta ilgili hukuk çerçevesine girdiğini gösterir; ancak bunlar, m. 62/2(a)'nın sınır antlaşmalarına tanıdığı istisna korumasını değiştirmemekte, bilakis deniz sınırlarının istikrarına ilişkin genel politika saiklerini güçlendirmektedir.⁶⁵

Türkçe literatürde esas hat türleri ve ölçüm metodolojisine ilişkin ayrıntılı açıklamalar, terminolojinin (normal esas hat, düz esas hat, kapanış hattı vb.) sabitliğini teyit eder niteliktedir; bu kavramsal çerçeve, yukarıda özetlenen antlaşmalar hukuku rejiminin deniz sınırları bakımından nihailik ve kesinlik eksenindeki yorumunu desteklemektedir.⁶⁶

VAHS 31. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendi, tarafların antlaşmanın uygulanmasına ilişkin sonraki pratiklerini yorum malzemesi olarak dikkate almayı öngörmektedir. Bununla birlikte, bu hükmün kapsamı ve sınırları doktrinde tartışmalıdır. Özellikle güçlü devletlerin sonraki uygulamaları, kimi durumlarda antlaşma metninin lafzı ve sistematigiyle uyumsuz olsa da, antlaşmanın yorumunda ölçüt olarak kabul edilebilmektedir. Bu durum, olan hukuk ile olması gereken hukuk arasındaki sınırın bulanıklaşmasına yol açmaktadır. Bir antlaşmanın müzakereleri sırasında ortaya çıkan orijinal irade ile

⁶⁴ Lampiri, 97.

⁶⁵ *Request for an advisory opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law*, paras 159–179, 241–244, 396, 128–136, 139–144, 235; International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), *Press Release No 353: President Heidar gives an overview of Advisory Opinion (Case No 31)* (10 June 2024) <https://itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/31/Advisory_Opinion/C31_Adv_Op_21.05.2024_orig.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025.

⁶⁶ Demir, 75; Erdem Burger, 25.

sonraki uygulamalar arasındaki gerilim, VAHS m. 31/3(b)'nin, yorum ile fiili değişiklik arasındaki ayrımı daraltan bir nitelik taşımasına neden olmaktadır.

Bununla birlikte, sonraki uygulamanın etkisi sınırsız değildir. Uluslararası teamül hukukunda görülen temsili uygulama (*repraesentative praxis*) kavramından farklı olarak, antlaşmalar hukukunda sonraki uygulamanın ağırlığı daha zayıftır ve *instant custom* olarak adlandırılabilen ani uygulama eğilimleri bağlayıcı sonuç doğurmaz.⁶⁷ Ayrıca emredici uluslararası hukuk normları (*ius cogens*), taraf devletlerin sonraki uygulamalarına bir sınır çizmektedir. VAHS m. 53 ve 64 uyarınca, *ius cogens* normlarıyla çatışan herhangi bir antlaşma hükümsüz sayılacağı gibi, bu normları ihlal eden sonraki uygulamalar da dikkate alınmaz.⁶⁸ Dolayısıyla güçlü devletlerin sonraki uygulamaları belirli durumlarda antlaşmanın yorumunu etkileyebilir, fakat *ius cogens* karşısında bu tür uygulamalar hiçbir hukukî değer taşımaz.

Bölümde, *rebus sic stantibus*'un sınır antlaşmalarına kapalı olduğu, deniz sınırlandırma antlaşmalarının bu istisna kapsamında nihailik niteliğini koruduğu ve idari kayıt-ilân süreçlerinin bu rejimi değiştirmedeği saptanmıştır. Bir sonraki bölümde, uluslararası yargı mercilerinin yaklaşımı karşılaştırmalı biçimde ele alınacaktır.

IV. ULUSLARARASI YARGI ORGANLARININ YAKLAŞIMLARI VE İÇTİHAT

Bir önceki bölümde, deniz sınırlandırma antlaşmalarının VAHS m. 62/2(a) istisnası çerçevesinde nihailiğini koruduğu ve çevresel değişikliklerin bu rejimi zedelediği ortaya konulmuştur. Ancak bu saptamaların uluslararası hukuk düzeninde anlam kazanabilmesi, yargı mercilerinin ve hakemlik organlarının konuya yaklaşımıyla yakından ilişkilidir.

VAHS m. 31/3(b) bağlamındaki tartışmaların uluslararası hukukta somut etki doğurabilmesi, büyük ölçüde yargı organlarının konuya yaklaşımıyla belirlenmektedir. Zira mahkeme ve tahkim kararları, sonraki uygulamanın yorumda ne ölçüde dikkate alınacağına dair yol gösterici ölçütler ortaya koymaktadır. Bu açıdan bakıldığında, özellikle UDHM, UAD ve tahkim kararları, güçlü devletlerin pratiklerinin antlaşma hükümlerini fiilen değiştirme

⁶⁷ A Füsün Arsava, 'Uluslararası Hukukta Güç ve Hukuk İlişkisi' (2012) 10 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 351, 369-371.

⁶⁸ Arsava. 371.

riskine karşı sınır çizmekte ve sonraki uygulamanın yorum aracı olarak işlevini teyit etmektedir. Böylece hem devletlerin uygulamaları arasında uyum sağlanmakta hem de antlaşma hükümlerinin istikrarı korunmaktadır.

Diğer yandan, sonraki uygulamanın mahkemeler önünde farklı biçimlerde tartışmaya konu olduğu görülmektedir. Bazı davalarda mahkemeler, devletlerin sonraki davranışlarını antlaşmanın amaç ve ruhuyla uyumlu yorumun bir unsuru olarak kabul ederken, bazı durumlarda ise söz konusu uygulamaların antlaşma hükümlerini değiştirecek ölçüde ağırlık taşımasına izin vermemiştir. Bu bağlamda, iklim değişikliği ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi yeni olgular karşısında devletlerin verdiği tepkilerin, VAHS m. 31/3(b) ışığında nasıl yorumlandığı, uluslararası yargı organlarının kararları üzerinden daha net anlaşılacaktır. Dolayısıyla bu bölüm, söz konusu kararların ayrıntılı incelenmesine ve sonraki uygulamanın uluslararası deniz hukuku bakımından ne ölçüde belirleyici bir rol üstlenebileceğine odaklanacaktır.

1. UDHM'nin 21 Mayıs 2024 Danışma Görüşü (COSIS Başvurusu)

UDHM'nin 21 Mayıs 2024 tarihli Danışma Görüşü, deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına ve sınırlandırma antlaşmalarının geçerliliğine doğrudan hükmetmemekte; bununla birlikte, BMDHS XII. Kısım bakımından çevresel yükümlülüklerin yorum yoğunluğunu artıran bir bağlam tesis etmektedir. COSIS başvurusu üzerine UDHM tarafından verilen Danışma Görüşü'nde, Mahkeme'nin danışma yetkisine dayanak olarak Statü m. 21 ve Kurallar m. 138 hükmü gösterilmiş; başvurunun usulî kabul edilebilirliği ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Görüşte, deniz çevresinin korunması ve muhafazası bağlamında BMDHS m. 192 ve izleyen hükümler uyarınca Devletlerin önleme, azaltma ve kontrol yükümlülüklerinin kapsamı, iklim değişikliği kaynaklı etkiler (okyanus ısınması, deniz seviyesindeki yükselme, asitleşme) dikkate alınarak açıklığa kavuşturulmuştur. Bilimsel arka plan bakımından Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli raporlarındaki bulguların otoritatif niteliğinin kabul edildiği kaydedilmiştir.⁶⁹ Bu çerçeve, yükümlülüklerin somutlaştırılması bakımından emsal nitelikte görülmüş; Başkan Heidar'ın 2024 tarihli açıklamalarında Görüşün, iklim değişikliği meselelerini Sözleşme'nin yorum evrenine etkin

⁶⁹ *Request for an advisory opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law*, paras 4, 59, 83-122, 159-179, 180-194, 197-258, 259-291, 384-406, 441; International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), *Press Release No 350 – Tribunal delivers unanimous Advisory Opinion in Case No 31* (21 May 2024) <https://itlos.org/fileadmin/itlos/documents/press_releases_english/PR_350_EN.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025.

şekilde dâhil ettiği vurgulanmıştır.⁷⁰ COSIS'in talep kapsamı, Mahkeme'nin yetkisi ve yükümlülüklerin yoğunluğu ayrıntılandırılmıştır.⁷¹

UDHM'nin 2024 tarihli Görüşü, doğrudan deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına veya sınırlandırma antlaşmalarının geçerliliğine hükmetmemektedir; bununla birlikte, Part XII'nin yorumunda iklim kaynaklı etkilerin sistemik olarak gözetilmesini gerektiren bir normatif bağlam tesis ettiği görülmektedir. Bu bağlam, antlaşmaların yorumuna ilişkin VAHS m. 31/3(b)-(c) hükümleri uyarınca ilgili hukuk ve ardıl uygulama verilerinin artmasına yol açmakta; böylelikle deniz çevresi yükümlülükleriyle uyumlu bir sınırlandırma pratiği teşvik edilmektedir.⁷² Bununla birlikte, sınırlandırma antlaşmalarının nihailiği ve *rebus sic stantibus*'a (VAHS m. 62) kapalılığı, ayrıntılı çalışmada açıkça savunulmuş; m. 62/2(a)'daki sınır antlaşmaları istisnasının kara ve deniz sınırlarını birlikte kapsadığı ve m. 62/1'deki eşiklerin iklim temelli değişiklikler bakımından yüksek olduğu belirtilmiştir.⁷³

Bu noktada normal esas hat tartışmasının mevcut pozitif hukuk bakımından hareketli niteliği koruduğu, ancak bazı devlet beyanlarında ve uygulamalarında mevcut hatların muhafazasına (fiilî sabitleme) yönelen eğilimlerin gözlemlendiği de tespit edilmektedir. Soons, m. 5'in yerleşik yorumunun hareketli olduğu; buna karşılık devlet uygulamasında görülen sabitleme eğiliminin ileride ardıl uygulama yoluyla zımnî tadil tezine zemin oluşturabileceği yönünde ihtiyatlı bir değerlendirme yapmıştır.⁷⁴

⁷⁰ Tomas Heidar, *Statement by the President of the International Tribunal for the Law of the Sea (Meeting of States Parties)* (10 June 2024, ITLOS, Hamburg) <https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/Heidar/MoSP_10_062024_President_TH_Statement_EN.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025; Tomas Heidar, *The Law-Science Interface within the Law of the Sea (Keynote Address, Leiden University H₂O Law Conference)* (26 September 2024, ITLOS, Hamburg) <https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/Heidar/Leiden_Keynote_Address_260924.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025.

⁷¹ Mansoor, 173-176.

⁷² Mansoor, 175-176; *Request for an advisory opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law*, paras 85, 107-108, 179-180 (m. 1/1(4), m. 194), 194, 212, 235, 197, 200-201, 250, 279, 311, 339, 386, 417, 427.

⁷³ Lampiri, 95-99.

⁷⁴ Soons, 8-9.

2. UAD ve Tahkim Uygulaması

UAD'nin Nikaragua/Kolombiya davasında (2012) deniz sınırlandırmasına ilişkin hükümleri ve bunu izleyen süreçte Kolombiya'nın uygulamalarına dair tartışmalar, düz esas hatların istisnâî niteliğinin ve coğrafi şartların sıkı arandığının altını çizmiştir. Söz konusu içtihadın düz esas hat rejimine ilişkin değerlendirmeleri ile Divan'ın yaklaşımının genelleştirilmiş düz hat kullanımına mesafeli olduğu vurgulanmıştır.⁷⁵

Deniz sınırlarının istikrara kavuşturulması gereğine ilişkin genel ilke, hem doktrinde hem UHK çalışmaları bağlamında hukukî güvenlik ve barışçı ilişkilerin sürdürülmesi amaçlarıyla ilişkilendirilmiştir. Guiloff'un makalesinde, deniz sınırlandırma antlaşmalarının VAHS m. 62/2(a) kapsamındaki koruma zırhı açık biçimde temellendirilmiş; bu yorum, UHK'nin deniz seviyesindeki yükselmenin deniz hukuku alanına etkilerini konu alan raporlarında hukukî istikrar vurgusuyla örtüştürülmüştür.⁷⁶ Ek olarak, Soons'un çalışmasında esas hat hareketliliğinin dış sınır çizimlerine zincirleme etkisi bulunduğu; esas hattın anlamlı ölçüde geriye çekilmesinin, harita/koordinat bildirimi yapılmış olsa dahi itiraz konusu olabileceği belirtilmiştir.⁷⁷

Türkçe literatürde, normal esas hat tanımı, düz esas hatların istisnâîliği ve kapanış hattı ölçütleri, yerleşik biçimde ortaya konulmuştur. Esas hattın deniz yetki alanlarının hukuki dayanağı olduğunu ve sınırlandırma sonuçlarıyla doğrudan bağlantısını vurgulamış; deniz seviyesindeki yükselme olgusunun esas hat-dış sınır ilişkisine ve düz esas hat rejimine etkilerini ayrıntılandırmıştır; A adaların düz esas hatların belirlenmesindeki rolünü adalar saçağı problemi etrafında incelemiştir.⁷⁸

Genel olarak değerlendirildiğinde, UDHM'nin 2024 Görüşü ile UAD ve hakemlik/tahkim çizgisinde oluşan yaklaşımın, mevcut sınırlandırmaların

⁷⁵ *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v Colombia)* (Judgment, 19 November 2012) [2012] ICJ Rep 624, para 139 <<https://www.icj-cij.org/case/155>> s.e.t. 4 Eylül 2025; *Alleged Violations of Sovereign Rights and Maritime Spaces in the Caribbean Sea (Nicaragua v Colombia)* (Judgment, 21 April 2022) ICJ, para 212 (referring to *Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain*, Judgment, [2001] ICJ Rep 40) <<https://www.icj-cij.org/case/155>> s.e.t. 4 Eylül 2025.

⁷⁶ Guiloff, 733, 740, 741; Lampiri, 101,105.

⁷⁷ Soons, 9-10.

⁷⁸ Apaydın, 566; Selami Kuran and Abdulkadir Gülçür, 'Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin Danışma Görüşü Vermeye İlişkin Yargı Yetkisi' (2018) 24(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 1, 2-3.

istikrarı lehine bir yakınsama sergilediği; buna karşılık hareketli esas hat kabulünün (pozitif hukuk düzleminde) korunmakla birlikte, devlet pratiğinde belirginleşen mevcut hatların muhafazası eğiliminin de gözden kaçırılmaması gerektiği tespit edilmektedir. Bu çifte dinamik, antlaşma yorumu ve deniz çevresi yükümlülükleri sahalarında birleşmekte; sınırlandırma antlaşmalarının *rebus sic stantibus* yoluyla sarsılmasının VAHS m. 62/2(a) sebebiyle hukuken uzak bir ihtimal olmaya devam ettiği; buna karşılık, uygulamada harita/koordinat bildirimleri, teknik güncellemeler ve zaman içinde gelişen yorum yoluyla pratik uyarlama kanallarının işletildiği görülmektedir.

Bölümde, pratikte sınırlandırmanın istikrar ve öngörülebilirlik amaçları doğrulandığı; UDHM'nin çevresel yükümlülükler alanında yorum yoğunluğunu artırdığı, ancak deniz sınırlandırmasına doğrudan hükmetmediği görülmüştür. Sonuç bölümünde, bu bulgular hareketli rejim-sabitleme tartışması ve antlaşmaların nihailiği ekseninde bir araya getirilecektir.

SONUÇ

Sonuç olarak, çalışmada sınanan tez doğrulanmıştır: normal esas hattın hareketli niteliği *lex lata* olarak sürmektedir; BMOİDHD nezdindeki kayıt ve ilan mekanizmaları bazı bağlamlarda fiilî bir sabitleme etkisi üretebilmekte, ancak bu etki normatif bir tadil anlamına gelmemektedir; mevcut deniz sınırlandırma antlaşmaları ise VAHS m. 62/2(a) uyarınca *rebus sic stantibus*'a kapalıdır. Bildirime dayalı dış sınır/harita tevdiinin, hukuki belirliliği güçlendiren idari-teknik bir araç olduğu; tek başına örf-adet kuralı veya zımnî tadil doğurmadığı tespit edilmiştir. UDHM'nin çevresel yükümlülükleri yoğunlaştıran yaklaşımı, Part XII'nin yorumunu güçlendirmekte; fakat sınırlandırma antlaşmalarının nihailiğine ilişkin rejimi değiştirmemektedir. Uygulama ve içtihat, yeni sınırlandırmalarda adalet ve öngörülebilirlik ölçütlerini teyit ederken, mevcut sınırların korunmasına yönelik istikrar saiklerini desteklemektedir. Bu çalışma boyunca ulaşılan bulgular, deniz seviyelerindeki yükselmenin esas hat-dış sınır mimarisine etkileri ile devlet uygulaması, antlaşmalar hukuku ve yargısal eğilim üçlüsünün kesişiminde tutarlı bir çerçeve oluşturulduğunu göstermiştir.

BMDHS m. 5 uyarınca normal esas hattın alçak su çizgisi boyunca hareketli nitelikte olduğu yönündeki yerleşik kabulün yürürlükteki hukuk bakımından geçerli olduğu; ancak son yıllarda devlet uygulamasında mevcut hatların muhafazasını önceleyen bir yorumun güç kazanmaya başladığı saptanmıştır. Soons, güncel devlet pratiğinin mevcut normal esas hatların korunmasına izin verilmesi yönünde geliştiğini; bunun da *ardıl uygulama yoluyla zımnî tadil*

tartışmasını gündeme taşıdığını belirtmektedir. Bu değişim sinyallerine rağmen, hareketli kuralın halen pozitif hukuk statüsü koruduğu değerlendirilmiştir. Deniz seviyesindeki yükselmenin sınırlandırma antlaşmalarını *rebus sic stantibus* (VAHS m. 62) zemininde ortadan kaldıracılabileceği iddiası, VAHS m. 62/2(a)'daki sınır antlaşmaları istisnası ve m. 62/1'deki yüksek eşik nedeniyle ikna edici bulunmamaktadır. Lampiri, sınır istisnasının kara ve deniz sınırlarını birlikte kapsadığını; iklim kaynaklı değişimlerin m. 62/1 eşliğini kural olarak karşılamadığını ayrıntılı olarak göstermektedir. Bu yorum, barış ve istikrarın korunmasına hizmet eden süreklilik ilkesini pekiştirmektedir. UDHM, COSIS başvurusu üzerine verdiği danışma görüşünde BMDHS XII. Kısım uyarınca deniz çevresinin korunması ve muhafazası kapsamında önleme–azaltma–kontrol yükümlülüklerini özen (due diligence) standardı altında belirginleştirmiş; deniz seviyesindeki yükselme dâhil iklim etkilerinin bu yükümlülükler kapsamındaki yeri açıklığa kavuşturulmuştur. Görüş, sınırlandırma veya esas hatların sabitlemesi konusunda doğrudan hüküm kurmamakla birlikte, çevresel yükümlülüklerin yorum evreninde ağırlık kazanmasına katkı yapmıştır.

Devletlerin harita/koordinat tevdi ve ilân pratikleri (BMDHS m. 16, 75, 84), hareketli yapının doğurduğu belirsizlikleri usulî düzeyde sınırlayan araçlar olarak kullanılmaktadır. IHO standartlarının (S-4) kıyı haritalarının güncellenmesi pratiğini teşvik ettiği; deniz sınırlarının haritalarda gösterilmesinin navigasyon dışı istikrar fonksiyonu da icra ettiği; buna karşılık, alçak su hattının anlamlı biçimde değiştiği durumlarda salt tevdi edilmiş harita/koordinatların itiraza açık kalabileceği vurgulanmıştır. Türkçe literatürde karanın denize hâkim olması ilkesi ve esas hatların deniz yetki alanlarının başlangıç noktası olduğu yinelenmiş; deniz seviyesindeki yükselmenin kıyı çizgisini geriye iterek dış sınırlar üzerinde tartışma yaratabileceği, yeni uyumsuzluk riskleri doğurabileceği belirtilmiştir. Bu risklerin, belgelendirilmiş harita/koordinat yönetimi ve antlaşma istikrarı ilkeleriyle birlikte yönetilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Pozitif hukukta hareketli esas hat kuralı geçerliliğini korumaktadır. Buna rağmen, devlet uygulamasında ortaya çıkan muhafaza/sabitleme eğilimi, bildirim–ilân mekanizmaları ve harita/koordinat teknikleri üzerinden belgeye dayalı istikrar üretmektedir. Bu çift yönlü dinamik, ileride ardıl uygulama ve yorum kanalıyla metin-dışı bir yakınsama ihtimaline işaret etmektedir. VAHS m. 62/2(a) istisnasının deniz sınırlarını da kapsadığı; deniz seviyesindeki yükselmenin m. 62/1 eşliğini olağan hâllerde karşılamadığı teyit edilmektedir. Bu nedenle mevcut sınırlandırma antlaşmalarının iklim değişikliği gerekçesiyle tek

tarafı olarak sona erdirilmesi yolunun hukuken kapalı olduğu kanaatine varılmıştır. UDHM'nin 21.05.2024 tarihli görüşünün, deniz çevresi yükümlülükleri ve  zen standardı bakımından bağlayıcı bir normatif  er eve sağladığı; ancak esas hat-dış sınır düzenine doğrudan müdahale etmediği saptanmaktadır. Bu nedenle deniz sınırlandırması alanındaki temel araçlar, antlaşmalar hukuku ilkeleri ve devlet uygulaması olmaya devam etmektedir.

Kıyı morfolojisi hızlı değişen bölgelerde güncelleme döngülerinin şeffaılaştırılması; datum/ölçek bütünlüğünün korunması ve tevdi-ilân zincirinin sistematik işletilmesi tavsiye edilir. Böylelikle delil değeri yüksek, itiraza dayanıklı bir kayıt seti oluşturulabilmektedir. İklim etkilerinin, deniz çevresi yükümlülükleri (BMDHS XII. Kısım)  er evesinde idari ve teknik tedbirlerle karşılanması; bu süreçlerin sınırlandırma tartışmalarından ayrıştırılarak yürütülmesi gereklidir. Doğu Akdeniz'de ise Türkiye'nin uluslararası hukuka uygun olarak savunduğu tezler doğrultusunda, harita/koordinat tevdiinin ve DYAİB bildirimlerinin yeknesaklaştırılması; esas hat-dış sınır uyulaşmazlığı risklerinin belgeye dayalı yöntemlerle azaltılması bölgesel istikrar ve hakkaniyet bakımından en uygun yaklaşım olacaktır. Kıyı devletlerinin, deniz çevresi yükümlülüklerine ilişkin  zen standardını (izleme, raporlama, etki değerlendirmesi) yükseltirken; sınırlandırma istikrarını zedelemeyecek şekilde mevcut hakların korunması, genişletici talep üretmeme dengesini gözetmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akkutay BL, 'Ege Karasuları Sınırlandırmasında Adaların Etkisinin Uluslararası Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi' (2018) 33 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 193

Akkuş B, 'Yapay Adaların Uluslararası Deniz Hukukundaki Statüsü' (2024) 14(1) Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 465

Aksu F, 'Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde Deniz Yetki Alanı Uyuulaşmazlıkları' (2024) 13(2) Avrasya İncelemeleri Dergisi 89

Alleged Violations of Sovereign Rights and Maritime Spaces in the Caribbean Sea (Nicaragua v Colombia) Judgment, 21 April 2022, Reports [2022] ICJ

Anggadi F, 'A Collective Answer: Small States, Sea-Level Rise and the Interpretation of UNCLOS' (Centre for International Law (CIL) Blog, National University of Singapore, 19 July 2023) <<https://cil.nus.edu.sg/a->

collective-answer-small-states-sea-level-rise-and-the-interpretation-of-unclos/> s.e.t. 4 Eylül 2025

Apaydın DT, ‘Düz esas hatların belirlenmesinde adaların rolü: Adalar saçağı bilmecesi’ (2019) 25(2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 565

Arsava AF, ‘Uluslararası Hukukta Güç ve Hukuk İlişkisi’ (2012) 10 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 351

Aust A, *Modern Treaty Law and Practice* (3rd edn, CUP 2013)

Aydın H, ‘Karasularının Sınırlarının Tespiti ve İç Suların Hukuki Rejimi’ (2003) 7(1) Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 61

Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v India) (Award, 7 July 2014) [2014] PCA Case No 2010-16

Bayılhoğlu U, ‘Deniz Seviyelerinin Yükselmesi ve Esas Hatlar Üzerindeki Etkileri: Yeni Bir Türk–Yunan Uyuşmazlığına Doğru Mu?’ (2022) 17(1) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 97

Blanchette-Seguin V, ‘Preserving Territorial Status Quo: Grotian Law of Nature, Baselines and Rising Sea Level’ (2017) 50(1) New York University Journal of International Law and Politics 227

Burger ME, ‘Adaların Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasındaki Rolü: Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Pratiği’ (2019) 2(1) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 21

Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (COSIS), ‘Legal Briefing Note: ITLOS Case No 31 – Key Points for the ICJ AO Process’ (2024) <https://www.cosis-ccil.org/images/media/COSIS-Briefing%20Note_ITLOS%20AO%20points%20relevant%20to%20the%20ICJ%20AO.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025

Cook Islands – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Circular Communication M.Z.N. 153.2021.LOS: Deposit of Lists of Geographical Coordinates of Points Concerning Baselines and Maritime Limits (16 August 2021, United Nations, New York) <https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILE/S/mzn_s/mzn_153_cook_islands.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025

Cooper J, ‘Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area’ (1986) 16(1) Ocean Development & International Law 59

- Demir İ, ‘Doğu Akdeniz’de Türkiye ve Yunanistan Arasındaki Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı’ (2024) 2(1) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71
- Doğru S, ‘Doğu Akdeniz’de Hidrokarbon Kaynakları ve Uluslararası Hukuka Göre Bölgedeki Kıta Sahanlığı ve Münhasır Ekonomik Bölge Alanlarının Sınırlandırılması’ (2015) 119 TBB Dergisi 503
- Dörr O and Schmalenbach K (eds), *Vienna Convention on the Law of Treaties: A Commentary* (2nd edn, Springer 2018)
- Ecemiş Yılmaz HK, ‘Uluslararası Deniz Hukuku Boyutuyla Deniz Seviyelerindeki Yükselmeler ve Esas Hattın Belirlenmesi Üzerine Etkisi’, N Koyuncu and A Yıldız (eds), *Necmettin Erbakan Hukuk Araştırmaları – Kamu Hukuku* (NEÜ Basımevi 2021) 399
- Erdem BS, ‘İklim Mültecilerinin Hukuki Statüsü Meselesi: Deniz Seviyesinin Yükselmesi ve Ada Ülkelerinde Yaşayanların Durumu’ (2023) 5(2) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 25
- Frontier Dispute* (Burkina Faso v Mali) (Judgment, 22 December 1986) [1986] ICJ Rep 554
- Gabčíkovo-Nagymaros Project* (Hungary/Slovakia) (Judgment, 25 September 1997) [1997] ICJ Rep 7
- Grisbådarna Arbitration (Norway v Sweden) (Award, 23 October 1909) XI RIAA 147
- Guiloff CG, ‘Developments at the United Nations International Law Commission on Sea-Level Rise’ (2024) 39(4) American University International Law Review 709
- Heidar T, ‘The Law-Science Interface within the Law of the Sea’ (Keynote Address, Leiden University H₂O Law Conference, 26 September 2024, ITLOS, Hamburg)
<https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/Heidar/Leiden_Keynote_Address_260924.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025
- ‘Statement by the President of the International Tribunal for the Law of the Sea’ (Meeting of States Parties, 10 June 2024, ITLOS, Hamburg)
<https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/Heidar/MoSP_10062024_President_TH_Statement_EN.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025

International Hydrographic Organization (IHO), *A Manual on Technical Aspects of the United Nations Convention on the Law of the Sea (TALOS Manual)* (5th edn, IHO Monaco 2006) <https://www.gc.noaa.gov/documents/gcil_iho_tech_aspects_los.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025

International Hydrographic Organization (IHO), *Resolutions of the International Hydrographic Organization (M-3)* (updated July 2024, IHO Monaco 2024) <https://iho.int/uploads/user/pubs/misc/M3-E-2024_July.pdf> s.e.t. 4 Eylül 2025

International Law Association, ‘Sydney Conference Report of the Committee on International Law and Sea Level Rise’ (2018) <<https://ila.vettoreweb.com>> s.e.t. 4 Eylül 2025

Kwiatkowska B, ‘Baselines in the Law of the Sea: The Role of the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea’ (1990) 21(3) *Ocean Development & International Law* 195

Kuran S, Gülçür A, ‘Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi’nin Danışma Görüşü Vermeye İlişkin Yargı Yetkisi’ (2018) 24(1) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 1

Lampiri V, ‘The Law of Treaties as a Safeguard for the Viability of Maritime Delimitation Agreements in the Face of Sea-Level Rise’ (2025) 12(1) *Journal of Territorial and Maritime Studies* 93

Mansoor A, ‘The International Tribunal for the Law of the Sea Advisory Opinion on Climate Change and International Law’ (2024) *RSIL Law Review* 172

Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v Bahrain) (Judgment, 16 March 2001) [2001] *ICJ Rep* 40

Menefee SP, ‘Half Seas Over: The Impact of Sea Level Rise on International Law and Policy’ (1990) 9 *UCLA Journal of Environmental Law and Policy* 175

Mexico – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, State File: MEX (deposits & publicity) (30 June 2025) <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/MEX.htm>> s.e.t. 4 Eylül 2025

Naidoo Y, ‘The Maintenance of Territorial Sovereignty after Submergence’ (2025) *Oxford University Undergraduate Law Journal* 134

North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany v Denmark; Federal Republic of Germany v Netherlands) (Judgment, 20 February 1969) [1969] ICJ Rep 3

Özbek D, ‘Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasında Adaların Etkisinin Değerlendirilmesi’ (2019) 2(1) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 111

Pacific Islands Forum, *Declaration on Preserving Maritime Zones in the Face of Climate Change-related Sea-Level Rise* (adopted 6 August 2021, PIF Secretariat, Suva) <<https://forumsec.org/publications/declaration-preserving-maritime-zones-face-climate-change-related-sea-level-rise>> s.e.t. 4 Eylül 2025

Purcell K, *UNCLOS and the “Ambulatory Thesis” Geographical Change and the Law of the Sea* (OUP 2019)

Request for an Advisory Opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (Advisory Opinion, 21 May 2024) ITLOS Case No 31

Sali ÖM, ‘Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasında Doğu Akdeniz Adaları’ (2022) 5(1) Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi 38

Salpin C, ‘Establishing the Outer Limits of the Continental Shelf: The Role of the Commission on the Limits of the Continental Shelf’ (International Seabed Authority, 2022)

Schofield C, ‘Departures from the Coast: Trends in the Application of Territorial Sea Baselines under the Law of the Sea Convention’ (2012) 27(4) International Journal of Marine and Coastal Law 723

Schofield C ve Freestone D, ‘Options to Protect Coastlines and Maritime Zones from the Impacts of Climate Change and Sea Level Rise: The Situation in the Pacific Region’ (2016) 32 The International Journal of Marine and Coastal Law 135

Soons A, ‘Some Observations on the “Ambulatory” Nature of the Normal Baseline’ (2024) 1 Portuguese Yearbook of the Law of the Sea 5

Temple of Preah Vihear (Cambodia v Thailand) (Judgment, 15 June 1962) [1962] ICJ Rep 6

Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v Colombia) (Judgment, 19 November 2012) [2012] ICJ Rep 624

Ulutaş A, ‘Deniz Seviyesinin Yükselmesinin Uluslararası Hukuk Bakımından Etkileri ve BM Uluslararası Hukuk Komisyonunun Çalışmaları’ (2023) 31(1) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 325

United Nations – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *Deposit and Publicity of Charts or Lists of Geographical Coordinates* <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/depositpublicity.htm>> s.e.t. 4 Eylül 2025

United Nations Convention on the Law of the Sea (adopted 10 December 1982, entered into force 16 November 1994) 1833 UNTS 3

Vienna Convention on the Law of Treaties (adopted 23 May 1969, entered into force 27 January 1980) 1155 UNTS 331

Wendebourg MR, ‘Interpreting the Law of the Sea in the Context of Sea-Level Rise: The Ambulatory Thesis and State Practice’ (2023) 35(3) Journal of Environmental Law 499

Woker H, ‘Disagreements between the Commission on the Limits of the Continental Shelf and Submitting Coastal States’ (2024) 39(2) The International Journal of Marine and Coastal Law 252

Wolfrum R, ‘Remarks by Rüdiger Wolfrum’ (2020) Proceedings of the ASIL Annual Meeting 387

-Çeviri / Translation-

THE EFFECT OF SEA-LEVEL RISE ON MARITIME BOUNDARY DELIMITATION: AN ANALYSIS IN LIGHT OF THE LAW OF TREATIES, INTERNATIONAL JURISPRUDENCE, AND STATE PRACTICE*

*DENİZ SEVİYESİ YÜKSELMELERİNİN DENİZ YETKİ ALANI
SINIRLANDIRMALARINA ETKİSİ: ANTLAŞMALAR HUKUKU,
ULUSLARARASI YARGI VE DEVLET UYGULAMALARI IŞIĞINDA BİR
İNCELEME*

Assoc. Prof. Hatice Kübra ECEMİŞ YILMAZ**

ABSTRACT

The implications of sea-level rise for maritime boundary delimitations established under international law have become increasingly apparent. Since such boundaries are inherently dependent on coastal geography, they are directly affected by the physical changes driven by climate change. In this context, the doctrine of “*rebus sic stantibus*” - fundamental change of circumstances - as codified in the law of treaties, has reemerged as a central question regarding the validity of maritime delimitation agreements. This article offers a comprehensive assessment of the concept of baselines under the United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) as well as the legal stability of

* Research Article, Submission Date: 7.09.2025 / Acceptance Date: 1.12.2025.

The DOI Number: 10.64199/dehukamder.1779694.

Declarations

Copyright: All rights to publish, print, reproduce, and distribute this article belong to DEHUKAMDER (Ankara University National Research Center for Maritime Law Journal of Maritime Law). The authors are responsible for the scientific, ethical, and legal content of the article.

Ethics Statement: The author(s) declare that this work/article has been prepared in accordance with ethical rules.

Conflict of Interest Statement: The author(s) declare that there is no conflict of interest in the preparation of this work.

Statement of Support and Acknowledgements: None.

** Assoc. Prof., Ankara Yıldırım Beyazıt University Faculty of Law, Department of International Law (hkeyilmaz@aybu.edu.tr) (ORCID:0000-0001-9438-0291).

treaties, state practice, and the jurisprudence of international courts and tribunals. It further discusses the future of existing delimitation arrangements in light of the need to safeguard international peace and legal certainty.

This article argues that the ambulatory character of the normal baseline remains the *lex lata*, that the deposit & publicity practice before the UN Secretary-General may produce a de facto fixing effect in certain settings, yet maritime delimitation treaties remain insulated from *rebus sic stantibus* under VCLT art. 62(2)(a). The findings indicate that administrative recording does not amount to normative change and that the finality of existing delimitation treaties should be preserved.

Keywords: •Baselines •Ambulatory Baselines •Deposit & Publicity •Maritime Zones •VCLT art. 62(2)(a)

ÖZ

Deniz seviyesindeki yükselmelerin, uluslararası deniz hukukunun temelini oluşturan deniz yetki alanı sınırlandırmalarına yönelik etkileri gün geçtikçe daha görünür hale gelmektedir. Özellikle antlaşmalarla belirlenen deniz sınırlarının coğrafi koşullara bağlılığı, bu sınırların iklim değişikliğinin tetiklediği fiziksel değişikliklerden doğrudan etkilenmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu bağlamda, antlaşmalar hukukunda düzenlenen “esaslı değişiklik” (*rebus sic stantibus*) ilkesi, deniz sınırlandırma antlaşmalarının geçerliliği bakımından yeniden gündeme taşınmaktadır. Çalışmada, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS)’nin esas hat kavramı ile birlikte antlaşmaların hukuki istikrarı, devlet uygulamaları ve uluslararası yargı kararları ışığında kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Ayrıca, uluslararası barışın ve hukuki güvenliğin korunması bağlamında mevcut sınırlandırmaların geleceği tartışılmaktadır.

Bu çalışmada, yürürlükteki pozitif hukuk bakımından normal esas hattın hareketli (ambulator) niteliğinin korunduğu, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri (BMGS) nezdindeki aleniyet kazandırma & tevdi etme (deposit & publicity) pratiğinin bazı coğrafyalarda fiili bir sabitleme (fixing) etkisi doğurabildiği; bununla birlikte deniz sınırlandırma antlaşmalarının Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi (VAHS) m. 62/2(a) uyarınca *rebus sic stantibus*’a kapalı olduğu tezi sınanmaktadır. Bulgular, hareketli rejimin *lex lata* olarak sürdüğünü; idari-teknik kayıt ve ilan mekanizmalarının normatif tadil oluşturmadığını; mevcut sınırlandırma antlaşmalarının nihailiğinin ise korunması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: •Esas Hatlar •Hareketli Esas Hatlar •Aleniyet Kazandırma & Tevdi Etme •Deniz Yetki Alanları •VAHS m. 62/2(a)

INTRODUCTION

It is evident that global sea level rises have had structural consequences on the existing legal framework regarding the establishment and delimitation of maritime zones. The principle of “land’s sovereignty over the sea” is

fundamental in determining maritime areas;¹ it is accepted that normal baselines (United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) art. 5)² function as the legal projection of the coastline, and that, within this framework, changes in coastal morphology may be reflected in the outer limits of maritime zones. Within the framework of these assumptions, the interpretation of the “ambulatory baseline” has long been dominant in the literature, and it has been assessed that sea level rises could have continuous effects on the baseline-outer limits relationship. It is seen that this effect has brought to the fore discussions regarding the retreat of the coastal strip, the displacement of the low-water line, and the associated shifts in the outer limits. The same context necessitates that discussions regarding the foundations of the ambulatory baseline approach and the limitations of this approach be addressed together in the current literature.³

It has also been noted that sea level rises have brought the concept of fundamental change of circumstances (*rebus sic stantibus*) in treaty law back into focus with regard to the fate of maritime boundaries established by treaties. However, boundary-drawing treaties are governed by the Vienna Convention on the Law of Treaties⁴ (VCLT) art. 62(2)(a) and it is subject to a special status under the exception for border treaties; therefore, it is seen that the approach that the termination or unilateral revision of maritime delimitation treaties solely on the grounds of environmental/physical changes is subject to high legal thresholds has gained prominence in doctrine and current studies. It is emphasized that the exception in question also covers maritime boundary agreements for reasons such as the stability of delimitation arrangements, legal certainty, and the preservation of peace; furthermore, the general conditions of art. 62 (unpredictability, fundamental disruption, the change affecting the essential basis of the agreement, etc.) are strictly interpreted in the specific case. This framework demonstrates that interpretations favoring the preservation of the

¹ John Cooper, ‘Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area’ (1986) 16(1) *Ocean Development & International Law* 59–90.

² United Nations Convention on the Law of the Sea (adopted 10 December 1982, entered into force 16 November 1994) 1833 UNTS 3.

³ Alfred Soons, ‘Some Observations on the ‘Ambulatory’ Nature of the Normal Baseline’ (2024) 1 *Portuguese YB L Sea* 5, 9, 11.

⁴ Vienna Convention on the Law of Treaties (adopted 23 May 1969, entered into force 27 January 1980) 1155 UNTS 331.

stability of maritime boundary delimitations, even in the face of environmental transformation, have gained strength.⁵

The implications of sea-level rise for the law of the sea have increasingly been addressed before international judicial and quasi-judicial bodies. In its advisory opinion⁶ of 21 May 2024, the International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS) undertook a detailed assessment of the scope of the obligations under UNCLOS relating to the protection and preservation of the marine environment in the context of climate change, and noted that the phenomenon of sea-level rise must likewise be taken into consideration within this framework. Although the opinion does not directly pronounce on the validity of maritime delimitation agreements, it is significant in that it underscores the need for States Parties to take climate-related impacts into account within the general framework of marine environmental law. These assessments provide contextual background for the subsequent analysis in this study concerning the stability and interpretation of treaties. Furthermore, the declarations accompanying the advisory opinion highlight the potential for interaction with proceedings pending before other international adjudicatory bodies, thereby identifying the channels through which climate-induced ocean phenomena may be reflected in the broader corpus of international jurisprudence.⁷

In the Turkish literature, the delimitation of maritime areas has been discussed in detail, followed by the relationship between the baseline and the outer limit, and the effects of sea level rise on the delimitation of maritime zones;⁸ the tension

⁵ Vasiliki Lampiri, 'The Law of Treaties as a Safeguard for the Viability of Maritime Delimitation Agreements in the Face of Sea-Level Rise' (2025) 12(1) *Journal of Territorial and Maritime Studies* 93, 93; Uğur Bayıllıoğlu, 'Deniz Seviyelerinin Yükselmesi ve Esas Hatlar Üzerindeki Etkileri: Yeni Bir Türk-Yunan Uyuşmazlığına Doğru Mu?' (2022) 17(1) *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 97, 117.

⁶ Request for an Advisory Opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (Advisory Opinion, 21 May 2024) ITLOS Case No 31.

⁷ Request for an Advisory Opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law, 6, para 2 <<https://www.itlos.org>> accessed 4 September 2025; ITLOS, ITLOS/PV.23/C31/1/Rev.1, 18, 29.

⁸ Bayıllıoğlu, 97–139; Deniz Tekin Apaydın, 'Düz esas hatların belirlenmesinde adaların rolü: Adalar saçağı bilmecesi' (2019) 25(2) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 565–589; Berkant Akkuş, 'Yapay Adaların Uluslararası Deniz Hukukundaki Statüsü' (2024) 14(1) *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 465–511; Ahmet Ulutaş, 'Deniz Seviyesinin Yükselmesinin Uluslararası Hukuk Bakımından Etkileri ve BM Uluslararası Hukuk Komisyonunun Çalışmaları' (2023) 31(1) *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 325, 325–393; Ömer Miraç Sali, 'Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasında Doğru Akdeniz Adaları' (2022) 5(1) *Uluslararası İlişkiler ve*

between dynamic characteristics and fixing tendencies has been examined in light of state practices and international organizational efforts. The problems encountered in determining the concept of the baseline in relation to islands and islets; the legal status of tidal heights, the effects of artificial interventions on delimitation, and the results of methodological choices in regional examples (including the Eastern Mediterranean) are also examined under separate headings. It should be noted that this accumulation of knowledge will be used in conjunction with the analysis of treaty law in the subsequent sections of the study.

At the international level, institutional work (e.g., within the United Nations International Law Commission (ILC)) thematically addresses issues arising from sea-level rise in the fields of the law of the sea, the elements of statehood, and the protection of persons; and compiles materials on the nature of baselines in maritime law, the stability of maritime delimitation, and related interpretation issues. In this context, the study's methodology involves: i) systematic interpretation of the relevant provisions of the UNCLOS and the concept of baselines, ii) assessment of maritime delimitation agreements within the framework of VCLT art. 62 and the exception of boundary agreements, iii) contextual impact of international judicial precedent and advisory opinions, iv) comparative analysis of state practices and methods proposed in Turkish literature.⁹

In the existing literature, the ambulatory nature of the normal baseline and the tendency toward fixation have mostly been addressed in separate channels; the interaction between administrative-technical announcement/deposit processes and the finality regime of the law of treaties has been discussed to a limited extent. This study examines the tension between the ambulatory baseline regime and the tendency toward fixation, testing it against the legal limits of the practice of deposit & publicity and the reflection of the VCLT art. 62(2)(a) exception on maritime boundaries. The fundamental thesis put forward in this context is that the ambulatory (dynamic baseline) regime is preserved as *lex lata*; that the practice of deposit & publicity can produce a de facto fixing effect in certain

Diplomasi 38, 38–61; Sami Doğru, 'Doğu Akdeniz'de Hidrokarbon Kaynakları ve Uluslararası Hukuka Göre Bölgedeki Kıta Sahanlığı ve Münhasır Ekonomik Bölge Alanlarının Sınırlandırılması' (2015) 119 TBB Dergisi 503.

⁹ Claudio Grossman Guiloff, 'Developments at the United Nations International Law Commission on Sea-Level Rise' (2024) 39(4) American University International Law Review 709, 741; Lampiri, 101.

contexts; but that maritime delimitation agreements are closed to *rebus sic stantibus*. Methodologically, a systematic interpretation of the provisions of the UNCLOS and VCLT, international judicial precedent and advisory opinions, and a comparative analysis of state practices have been adopted. The following sections will address, in turn, the dogmatic basis of the dynamic approach, the regime of deposit & publicity, and patterns of fixation in practice; the finality of delimitation treaties in the context of VCLT art. 31 and art. 62; and international judicial practice; concluding with a synthesis of the findings.

I. THE *LEX LATA* NATURE OF THE REGIME: THE RELATIONSHIP BETWEEN THE BASELINE AND THE OUTER LIMITS

Sea level rise is considered a phenomenon posing a high risk to international peace and security, as well as legal stability, particularly for small island states and states with low-lying coastal areas, in the context of the United Nations.¹⁰ Sea level rise has direct effects not only on the existing borders of states but also on the existence of human communities. It is clear that states that will inevitably be affected by sea level rise and communities living on islands close to sea level will be forced to migrate if they lose their land. This situation raises discussions of ‘forced migration’ and ‘climate refugees’ in terms of international law.¹¹

Furthermore, the retreat or complete disappearance of the coastline as a result of rising sea levels could lead to the infringement of states’ rights over their territorial waters. In this context, the complete submersion of land areas emerges as one of the greatest problems threatening both the sovereign territories of states and the existing order of international maritime law.

In this section, the current legal status of the normal baseline moving with the low-water mark is determined through systematic interpretation within the context of UNCLOS art. 5 and relevant case law.

1. Normal Baseline and Dynamic Nature (UNCLOS art. 5)

It is accepted that the normal baseline is established as the legal projection of the coastal zone in accordance with UNCLOS art. 5, serving as the outer limit of internal waters and the starting point of territorial waters; therefore, it is noted that changes to the baseline may have a chain reaction effect on the derived outer

¹⁰ Samuel Pyeatt Menefee, ‘Half Seas Over: The Impact of Sea Level Rise on International Law and Policy’ (1990) 9 UCLA Journal of Environmental Law and Policy 175–218.

¹¹ Menefee, 216.

limits of maritime zones. Furthermore, the literature recalls the descriptive framework of art. 5, the representation of baseline points on maps/coordinates, and the finding of the International Law Association (ILA) Baseline Committee that the normal baseline moves with the low-water line and is modifiable.¹²

In Soons' article, it is clearly stated that the current legal position is that the baseline is dynamic in nature; however, it is emphasized that a trend has begun to emerge in state practices that envisions the preservation of existing baselines in the context of sea level rise; yet, it is noted that no definitive conclusion has yet been reached as to whether this trend has developed into a consistent and stable practice to the extent that it would result in a change in the law.¹³ Soons also states that the outer limits calculated from the normal baseline drawn under art. 5 will remain subject to challenge for compliance with UNCLOS if the baseline is significantly altered.¹⁴

The definition of the normal baseline and its dynamic nature in Turkish literature has been confirmed both in fundamental definitions and in current application discussions: The statement “the normal baseline is the lowest low-water line extending along the coast” reflects the established definition; it is noted that straight baselines can only be applied in exceptional circumstances permitted by geography.¹⁵ Furthermore, the study authored by Bayıllıoğlu and Ulutaş's assessments emphasize that sea level rise directly affects the baseline-outer limits relationship and that this effect may be reflected in regional conflicts.¹⁶

¹² Hatice Kübra Ecemiş Yılmaz, ‘Uluslararası deniz hukuku boyutuyla deniz seviyelerindeki yükselmeler ve esas hattın belirlenmesi üzerine etkisi’, Nuran Koyuncu and Abdülkadir Yıldız (eds.), *Necmettin Erbakan Hukuk Araştırmaları – Kamu Hukuku* (NEÜ Basımevi 2021) 399–400.

¹³ Soons, 8-9.

¹⁴ Soons, 9.

¹⁵ Hakkı Aydın, “Karasularının Sınırlarının Tespiti ve İç Suların Hukuki Rejimi” (2003) 7(1) *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 61, 61, 63. In this 2003 article by Aydın, the term “ambulator/ambulatory” is not explicitly used; what is confirmed there is the definition of the normal baseline as the low-water line and the exceptional framework according to which straight baselines may be applied only in the presence of a deeply indented or irregular coastline. The discussion of the ambulatory nature is found in sources such as Soons and the International Law Association. International Law Association, “Sydney Conference Report of the Committee on International Law and Sea Level Rise” (2018) paras 15–25 <<https://ila.vettoreweb.com>> accessed 4 September 2025.

¹⁶ Bayıllıoğlu, 97-99; Ulutaş, 328.

2. Straight Baseline, Islands, and Technical Reflections: Exceptional Method and Its Limits

The straight baselines method (UNCLOS art. 7) is considered exceptional; it is accepted that strict geographical conditions are required, such as the coastline being deeply indented or protruding, or the presence of a chain of islands close to the coast. In Turkish literature, the effects of islands on the straight baselines and delimitation have been detailed; the methodological limits of technical concepts such as the “fringe of islands” have been outlined.¹⁷ These limitations provide legal justification for objections to the generalized use of straight baselines. Regional applications and case law summaries have examined the role of islands in delimitation, distinctions between full and partial effects, and mechanisms for harmonization with the principle of equity.¹⁸

The technical aspect of the ambulatory baseline, which requires continuous measurement/updating, is reflected in the practical use of maps/charts; as Soons points out, the display of outer limits on maps and their submission to the UN Secretary-General does not mean that these drawings are closed to objection. If the normal baseline is significantly shifted backward, these outer limits may be challenged by other states on the grounds of non-compliance with UNCLOS provisions. This observation reveals that EEZ/continental shelf boundaries derived from the normal baseline also carry a legal/technical sensitivity to shifts in the baseline.¹⁹

3. Framework of Treaty Law: Fundamental Change of Circumstances and the Exception for Boundary Treaties

It is observed that sea level rises bring the doctrine of *rebus sic stantibus* in VCLT art. 62 into focus in terms of maritime delimitation treaties. However, Lampiri’s work emphasizes the strict conditions of this provision (unpredictability; disappearance of the essential basis of consent; radical transformation of obligations) alongside the exception for boundary treaties in art. 62(2)(a) and states that delimitation treaties are considered final/stable

¹⁷ Apaydın, 565, 567-568.

¹⁸ Dolunay Özbek, ‘Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasında Adaların Etkisinin Değerlendirilmesi’ (2019) 2(1) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 111, 140-141, 143-144; Berat Lale Akkutay, ‘Ege Karasuları Sınırlandırılmasında Adaların Etkisinin Uluslararası Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi’ (2018) 33 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 193,199,203,206.

¹⁹ Soons, 10.

arrangements. Lampiri systematically analyzes the arguments in favor of terminating or revising delimitation treaties, reaching a high threshold assessment based on VCLT art. 31 and 62. The same study underscores the final/stable character of delimitation treaties in state and treaty practice and in doctrine; it is concluded that proving the cumulative conditions required for invoking art. 62 in the context of sea level rise is exceptionally difficult; therefore, the stability promised by maritime delimitation treaties is not undermined by the rules of treaty law, but rather protected.²⁰ A parallel line can be traced in Turkish literature; in the context of the definition/function of the normal baseline and the exceptional nature of the straight baseline, it is seen that restriction regulations are designed to be resistant to change for the purposes of legal security and peace.²¹

4. ITLOS Advisory Opinion (May 21, 2024) and ILC Work: Contextual Impact and Application

In the Advisory Opinion delivered by ITLOS on 21 May 2024 upon the request of the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (COSIS), it was stated that climate change–related impacts (ocean warming, sea-level rise, and acidification) must be taken into account when interpreting the obligations arising under UNCLOS concerning the protection and preservation of the marine environment. While the opinion is non-binding, its persuasive power influencing the development of international law was emphasized; judicial authority and the scope of the application were evaluated. This framework, while not directly ruling on the validity of maritime delimitation agreements, provides a contextual basis for the systemic integration of the phenomenon of sea level rise into the interpretation of maritime law norms.²²

On the other hand, in the work carried out at the United Nations ILC since 2019, the effects of sea level rise have been addressed in thematic reports focusing on protection of maritime law, statehood, and persons; legal stability, fairness, and discussions on the ambulatory baseline have been evaluated together. The ILC Working Group’s first/second issue reports, supplementary papers, and the 2024

²⁰ Lampiri, 93, 97.

²¹ Sali, 38-61; Fuat Aksu, ‘Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde Deniz Yetki Alanı Uyuşmazlıkları’ (2024) 13(2) *Avrasya İncelemeleri Dergisi* 89–122.

²² Arooba Mansoor, ‘The International Tribunal for the Law of the Sea Advisory Opinion on Climate Change and International Law’ (2024) 2024 *RSIL L Rev* 172, 174-175.

Secretariat Memorandum reveal that the current body of work is grounded in the principles of legal stability and cooperation. This body of work, caught between the tension of dynamic interpretation and fixation, shows a convergence towards maintaining existing delimitation texts in the short term through evolutionary interpretation and fulfilling environmental obligations within the framework of UNCLOS Part XII.²³

In the Turkish literature, the effects of these international developments on national/regional disputes; the methodology of the baseline–outer limit relationship; the issues of full/partial impact of islands on delimitation; the status of artificial islands; and the legal nature of map/chart notifications have been examined. The assessments also address the possible implications of sea level rise in the Türkiye–Greece context and aspects requiring strategic attention.²⁴

In light of these assessments, it appears that the ambulatory character of the normal baseline remains preserved under existing positive law, whereas tendencies advocating the retention of existing baselines show certain indications in State practice; however, this has not yet crystallized into customary international law nor reached the level of an implicit modification through subsequent practice.²⁵ Due to the high threshold and the exception for boundary treaties under VCLT art. 62, it is legally unlikely that maritime delimitation treaties will be collectively challenged on the grounds of substantial modification; instead, it is anticipated that the stability of existing delimitations will be preserved through evolutionary interpretation and technical updates. The ITLOS Advisory Opinion and the ILC’s accumulated body of work, however, provide an interpretative framework that requires sea-level rise to be systematically addressed within the context of maritime environmental obligations and cooperation.²⁶ In this section, it has been determined that the dynamic nature of the normal baseline is protected under current law; that straight baselines are an exceptional technique; and that the baseline-outer limits chaining is legally valid. The next section will examine how the deposit & publicity regime and state practices provide grounds for the claim of fixation.

²³ Guiloff, 716-719.

²⁴ Bilge Sena Erdem, ‘İklim Mültecilerinin Hukuki Statüsü Meselesi: Deniz Seviyesinin Yükselmesi ve Ada Ülkelerinde Yaşayanların Durumu’ (2023) 5(2) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 25–103; Akkuş, 465 et seq.; Bayılıoğlu, 97 et seq.

²⁵ Soons, 8,9,11

²⁶ Mansoor, 173,177,181.

II. THE PUBLICITY & DEPOSIT, AND FIXATION THESIS IN PRACTICE

The United Nations Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea (DOALOS) manages the process of depositing and publishing maps and coordinates relating to maritime zones. The primary function of this process is to make states' unilateral notifications visible and ensure transparency. However, it is accepted that these registration and publication procedures do not constitute a normative change under treaty law but can only create a *de facto* stability effect. The International Court of Justice (ICJ) also emphasized in the *Qatar v Bahrain* case that maps and documents do not have binding force on their own but may serve as supporting evidence confirming state practice.²⁷

Similarly, the literature states that depositions made with DOALOS do not have the authority to resolve border disputes between states and therefore do not produce binding legal consequences.²⁸ However, it is acknowledged that the publicity generated by these records in the international community has a positive effect in promoting *de facto* stability and indirect harmony between state practices.²⁹

1. DOALOS Publicity & Deposit Mechanism: Map/Coordinate Presentations, *Due Publicity* and Operation in Practice

UNCLOS 1982 provides that the legal validity of baselines and outer limits shall be established not only by declaration under domestic law, but also by means of procedures that confer a certain degree of publicity. Baselines (art. 16(2)), archipelagic baselines (art. 47(9)), territorial waters (art. 16), EEZ (art. 75(2)), and outer limits of the continental shelf (art. 76(9); art. 84(2)) require the deposit of maps or lists of geographical coordinates with the UN Secretary-General and the obligation of *due publicity*. The practice of publicizing and depositing carried out by DOALOS involves receiving states' deposit correspondence, notifying member states through Maritime Zone Notifications (MZN), and making the

²⁷ ICJ, *Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v Bahrain)* [2001] ICJ Rep 40, para 89

²⁸ Clive Schofield, 'Departures from the Coast: Trends in the Application of Territorial Sea Baselines under the Law of the Sea Convention' (2012) 27(4) *International Journal of Marine and Coastal Law* 723, 739.

²⁹ Barbara Kwiatkowska, 'Baselines in the Law of the Sea: The Role of the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea' (1990) 21(3) *Ocean Development & International Law* 195, 200

relevant documents available online.³⁰ Furthermore, technical guides and institutional reports detail the scale, datum, and coordinate requirements for the documents to be submitted; it is emphasized that legislation or a delimitation agreement alone does not constitute *due publicity*.³¹

In state practice, this mechanism is used systematically. For example, when submitting its lists of coordinates for both baselines and outer limits in 2024, the Cook Islands added to its notification a comment that there was no obligation to update them despite climate-related changes.³² Similarly, official pages where current filings/notifications are collected under government files in many countries, including Mexico, demonstrate the continuity of the application.³³

This notification system has been evaluated as minimizing the practical uncertainties created by the principle of the ambulatory baseline rule in doctrine through administrative/technical means. Soons' classic work demonstrates that physical changes in sea level cause the baseline to move geographically;³⁴

³⁰ United Nations – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *Deposit and Publicity of Charts or Lists of Geographical Coordinates* <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/depositpublicity.htm>> accessed 4 September 2025; United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), signed 10 December 1982, entered into force 16 November 1994, 1833 UNTS 3, arts 16(2), 47(9), 75(2), 76(9), 84(2) (UN Treaty Series, No 31363).

³¹ International Hydrographic Organization (IHO), International Association of Geodesy (IAG) and Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC) – Advisory Board on the Law of the Sea (ABLOS), *A Manual on Technical Aspects of the United Nations Convention on the Law of the Sea (TALOS Manual)* (5th edn, IHO, Monaco 2006) <https://www.gc.noaa.gov/documents/gcil_iho_tech_aspects_los.pdf> accessed 4 September 2025.

³² International Hydrographic Organization (IHO), *Resolutions of the International Hydrographic Organization (M-3)* (updated July 2024, IHO Monaco 2024) <https://iho.int/uploads/user/pubs/misc/M3-E-2024_July.pdf> accessed 4 September 2025; Cook Islands – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *Circular Communication M.Z.N. 153.2021.LOS: Deposit of lists of geographical coordinates of points concerning baselines and maritime limits* (16 August 2021, United Nations, New York) <https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/mzn_s/mzn_153_cook_islands.pdf> accessed 4 September 2025; Cook Islands – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *State File: COK (deposits & publicity)* <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/COK.htm>> accessed 4 September 2025.

³³ Mexico – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *State File: MEX (deposits & publicity)* (30 June 2025) <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/MEX.htm>> accessed 4 September 2025.

³⁴ Soons, 9.

therefore, it warned early on that failure to update legislation and notification/procedural steps in a timely manner could lead to a de facto shift in areas of authority.³⁵ In this context, it is accepted that the submission of maps/coordinates performs not only a technical function but also a legal certainty function.

2. Government Applications and Fixation Patterns

Over the past decade, particularly in the Pacific Islands Forum (PAF) region, a regional political-legal stance has emerged that clearly embraces the understanding that “*maritime zones shall be maintained without reduction*”. The PAF Declaration of August 6, 2021, states that the outer limits of maritime areas, as determined in accordance with the Convention and notified to the United Nations Secretary-General, will not be reduced or revised due to changes in sea level.³⁶ This stance has received broad support on regional and global platforms and has been confirmed by various state statements.³⁷ In practice, the observations added to the Cook Islands’ deposit certificate and the domestic legal/regulatory steps taken by some Pacific states are cited among clear practical examples of stabilization.³⁸

In doctrine, the principles of legal stability, security, and predictability are cited as the main pillars of codification. Assessments referring to the ILC process have

³⁵ Guiloff, 733,734,737.

³⁶ Pacific Islands Forum, *Declaration on Preserving Maritime Zones in the Face of Climate Change-related Sea-Level Rise* (adopted 6 August 2021, PIF Secretariat, Suva) <<https://forumsec.org/publications/declaration-preserving-maritime-zones-face-climate-change-related-sea-level-rise>> accessed 4 September 2025.

³⁷ *Declaration on Preserving Maritime Zones in the Face of Climate Change-related Sea-Level Rise*.

³⁸ Within the framework of the deposit and publicity regime (deposit & publicity) under Articles 16(2), 47(9), 75(2) and 84(2) of UNCLOS, this constitutes a State declaration, which explicitly reflects a “fixing” tendency by recording the understanding that, even if sea levels rise, there is “no obligation to review/revise” the officially deposited maritime zones; see Cook Islands, Observations appended to the deposit of charts/lists of geographical coordinates of points under the United Nations Convention on the Law of the Sea (MZN No 153) (5 May 2021, DOALOS, UN OLA) <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/DEPOSIT/040bservationsEng.pdf>> accessed 6 September 2025; Federated States of Micronesia, Written Statement to ITLOS, Case No 31 (COSIS AO) (2023–2024); Federated States of Micronesia, Submission to the International Law Commission: Sea-level rise in relation to international law (2021–); Clive Schofield and David Freestone, ‘Options to Protect Coastlines and Maritime Zones from the Impacts of Climate Change and Sea Level Rise: The Situation in the Pacific Region’ (2016) 32 *The International Journal of Marine and Coastal Law* 135–164.

discussed how even negative behaviors such as states choosing not to update their laws can, over time, have effects in the form of subsequent practice or historical consolidation.³⁹ This line aims to reconcile the tension between the dynamic nature and the fixation, based on the principles of not expanding new rights while maintaining existing boundaries and ensuring the legal stability of notified/registered lines. Indeed, constantly changing baseline lines will create unpredictability in terms of both administration and dispute resolution.⁴⁰

Judicially, in the 2014 Bay of Bengal (Bangladesh/India) arbitration, it was observed that future physical changes were not reflected in the delimitation, and that the court conducted the equitable solution test based on geographical data at the specific date.⁴¹ This example supports the assessments that the drawn external boundaries will not subsequently melt away on their own and that the court/panel cautiously addressed the dynamic geography. ITLOS's Advisory Opinion on Climate Change dated May 21, 2024, essentially clarified the environmental obligations under Part XII of UNCLOS under the *due diligence* standard and did not directly address the issue of the baseline/outer limits.⁴² These findings show that the notification/deposit regime under DOALOS can produce administrative-technical predictability and a certain degree of de facto stability through the publication of maps and coordinates. However, the nature of these registration and publication procedures does not automatically transform the content of the legal norm; they are not considered to give rise to customary law or implied acceptance. Therefore, the permanence and immutability of maritime delimitation agreements are determined not so much by the practice of deposit & publicity, but rather by the exception regime of treaty law, particularly

³⁹ Lampiri, 93; Soons, 9-11.

⁴⁰ Ecemiş Yılmaz, 409-410.

⁴¹ *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India* (Bangladesh/India), Award (Permanent Court of Arbitration, 7 July 2014) XXXII RIAA 1, paras 212–217, 399 <https://legal.un.org/riaa/cases/vol_XXXII/1-182.pdf> accessed 4 September 2025.

⁴² *Request for an Advisory Opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (Advisory Opinion)* (ITLOS, Case No 31, 21 May 2024) paras 149, 196–204, 235–243, 388 <https://itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/31/Advisory_Opinion/C31_Adv_Op_21.05.2024_orig.pdf> accessed 4 September 2025; Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (COSIS), *Legal Briefing Note: ITLOS Case No 31 – Key Points for the ICJ AO Process* (2024) <https://www.cosis-ccil.org/images/media/COSIS-Briefing%20Note_ITLOS%20AO%20points%20relevant%20to%20the%20ICJ%20AO.pdf> accessed 4 September 2025.

VCLT art. 62(2)(a). In the next section, this distinction will be systematically examined in light of VCLT art. 31 and art. 62.

3. Interaction with the Commission on the Limits of the Continental Shelf (CLCS) (Recommendations under art. 76/8 – art. 76/9, art. 84/2 Submission)

The process concerning the outer limits of the continental shelf is based on a two-stage scheme involving the submission of CLCS recommendations (art. 76(8)) to the UN Secretary-General (art. 76(9), art. 84(2)). After receiving the CLCS recommendations, States establish their definitive and binding outer limits; they then submit the map/coordinate and geodetic data to the UNCLOS, and DOALOS provides *due publicity* to these.⁴³ The technical/advisory role of CLCS and the secretariat function of DOALOS demonstrate the distinct yet complementary nature of the procedure.

Climate-induced sea level rise does not alter the de jure status of the outer limits of the continental shelf (particularly beyond 200 nautical miles based on geomorphological criteria); as these limits are determined by seabed criteria, not sea surface criteria. This is evident from the definitional structure of positive law relating to the continental shelf and the systematics of the CLCS application.⁴⁴ Therefore, the outer limits of the continental shelf are based not on changes in the sea surface but on the seabed/geomorphology (technical formulas and delimitation lines in UNCLOS art. 76); furthermore, the outer limits registered based on CLCS recommendations are definitive and binding. Therefore, sea level rise does not directly alter the de jure status of the outer limits of the continental shelf; this follows both from the nature of the definition (seabed & subsoil) and from the institutional systematics of the CLCS process. Furthermore, the role of the CLCS and the conditions for the submission/notification of outer limits in the context of climate impacts have been summarized.⁴⁵

⁴³ UNCLOS m. 76(8)–(9) ve m. 84(2); Charlotte Salpin, ‘Establishing the Outer Limits of the Continental Shelf: The Role of the Commission on the Limits of the Continental Shelf’ (International Seabed Authority, 2022), 3-5 <<https://www.isa.org.jm/wp-content/uploads/2022/12/Salpin-2.pdf>> accessed 4 September 2025.

⁴⁴ Hilde Woker, ‘Disagreements between the Commission on the Limits of the Continental Shelf and Submitting Coastal States’ (2024) 39(2) *The International Journal of Marine and Coastal Law* 252, 254.

⁴⁵ Ydhan Naidoo, ‘The Maintenance of Territorial Sovereignty after Submergence’ (2025) *Oxford University Undergraduate Law Journal* 134,149-152; International Hydrographic

However, the archiving and publication of constitutive documents (delimitation agreements, de jure external boundary maps after the CLCS, MZNs) strengthens the procedural basis of the fixation thesis. This is because, thanks to due publicity and official registration, the boundaries that states choose not to update or maintain acquire evidentiary value; the alleged normative stability is supported by practice.

4. Regional Outlook: Opportunities and Risks for the Eastern Mediterranean

In the Eastern Mediterranean, studies of an early warning nature have been written in Turkish literature on the potential effects of sea level rise on baselines and outer limits. Bayılloğlu states that baselines, which are the starting points of maritime zones, may become mobile due to climate effects, and that this could give rise to new areas of conflict in the context of Turkish-Greek disputes.⁴⁶ It should also be noted that warnings have been issued that the misuse of straight baselines and the concept of the “archipelagic baseline” in the Eastern Mediterranean could have disproportionate effects on delimitation disputes.⁴⁷

Some regional states (e.g., Egypt–Cyprus, Cyprus–Israel, Greece–Egypt) have defined their external borders through delimitation agreements; Türkiye, on the other hand, has taken a step to protect its rights in a manner that is consistent with international law, legitimate, and balanced through the Memorandum of Understanding it signed with Libya. In this case, a collective and explicit declaration approach to demarcation, as seen in the Pacific, has not yet been institutionalized. However, for legal stability and predictability, the systematization of map/coordinate submissions and MZN announcements could provide a minimum common ground for implementation in the region. This observation indicates that the dynamic rule and the fixation thesis can be reconciled on the basis of document-based stability.

On the other hand, the judicial trend is based on the geographical and legal picture at the time of the decision. As in the Bangladesh/India decision, the

Organization (IHO), International Association of Geodesy (IAG) and Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC) – Advisory Board on the Law of the Sea (ABLOS), *A Manual on Technical Aspects of the United Nations Convention on the Law of the Sea (TALOS Manual)* (5th edn, IHO Monaco 2006) vol 2 ‘Publicity and Deposit’ <<https://docs.iho.int>> accessed 4 September 2025.

⁴⁶ Bayılloğlu, 100-101.

⁴⁷ Apaydın, 580-581.

practice of designing future physical changes through foresight has generally been avoided; this approach curbs the risk of expansive interpretation under the pretext of fixation. The ITLOS Advisory Opinion dated May 21, 2024, confirmed a strict *due diligence* standard in the context of protecting and preserving the marine environment; it specified the obligations for special measures in the face of climate impacts (ocean warming, sea level rise, acidification). This framework requires that discussions on emission reduction, adaptation, and ecosystem-based mitigation/fixation measures be addressed normatively, separate from regional practices.

These findings demonstrate that the regime of publicity and deposit with DOALOS provides administrative and technical predictability and evidentiary value through the publication of maps and coordinates and their deposit with the UN Security General. However, it has been determined that the aforementioned registration and publication procedures do not establish customary law on their own or implicitly amend existing rules; their stabilizing effect is practical rather than normative in nature. The permanence and immutability of maritime delimitation agreements are determined by the exception regime of treaty law (VCLT art. 62(2)(a)), rather than by the practice of publicity and deposit. In the next section, this distinction will be systematically examined in light of the provisions of VCLT art. 31 and art. 62.

III. FINALITY AND *REBUS SIC STANTIBUS*: WITHIN THE FRAMEWORK OF VCLT ART. 62(2)(a)

In this section, the scope of the exception to *rebus sic stantibus* brought by border treaties and its impact on maritime delimitation are addressed within the context of purpose and systematic integrity. In the *Gabčíkovo v Nagymaros* case, the ICJ explicitly stated that *rebus sic stantibus* must be interpreted narrowly and, in particular, cannot be applied to boundary treaties.⁴⁸ Similarly, in the *Burkina Faso/Mali Border Dispute* decision, the Court emphasized the finality of border treaties.⁴⁹

The principle of the finality of treaties is protected by VCLT art. 62(2)(a). In contrast, administrative registration and publication processes operate on a different legal plane; these processes make state practice visible but do not result

⁴⁸ ICJ, *Gabčíkovo-Nagymaros Project (Hungary/Slovakia)* [1997] ICJ Rep 7, para 104.

⁴⁹ ICJ, *Frontier Dispute (Burkina Faso v Mali)* [1986] ICJ Rep 554, para 25.

in implied acceptance.⁵⁰ In this context, the framework emerging from the interpretation principles of VCLT art. 31 and art. 62 ensures the legal stability of maritime delimitations even under extraordinary circumstances such as climate change.⁵¹

1. The Conditions of VCLT art. 62 and the Exception for Boundary Treaties

The finality of treaties and the function of administrative registration and publication processes operate at different legal levels: the former is protected under the exception in VCLT art. 62(2)(a), while the latter makes the application visible but does not constitute an implied acceptance. Therefore, the fate of maritime delimitation treaties is determined more by the closed structure of *rebus sic stantibus* to boundary treaties than by the practice of publicity and deposit. VCLT art. 62 is designed to allow withdrawal from the treaty only in cases of unforeseen changes that fundamentally undermine the basis of the parties' commitment and radically transform the scope of performance obligations. However, art. 62(2)(a) explicitly closes this avenue for boundary-delimiting treaties. The *travaux préparatoires* of this provision emphasize the aim of preserving stability and certainty in the border regime; the idea that terminating border treaties based on *rebus sic stantibus* would turn a peaceful instrument of change into a dangerous source of friction is specifically noted. In the same process, it was stated that the scope of the exception was not limited to treaties establishing borders, but also included treaties determining and fixing borders; an additional exception based on the possibility of natural events (thalweg, watershed line, etc.) changing the location of the border was not adopted on the grounds that the issue was not one of termination but rather one of correctly interpreting and applying the treaty in light of changing geographical circumstances.⁵²

State practice and international case law also support this approach: in its *Temple of Preah Vihear* decision, the ICJ ruled that the primary purpose of the boundary established between the two countries was stability and certainty, and that the existence of the boundary was not dependent on the continued existence of the treaty establishing it. This principle of stability is also confirmed in the context

⁵⁰ Oliver Dörr and Kirsten Schmalenbach (eds), *Vienna Convention on the Law of Treaties: A Commentary* (2nd edn, Springer 2018) 1071.

⁵¹ Anthony Aust, *Modern Treaty Law and Practice* (3rd edn, CUP 2013) 212–215.

⁵² Guilloff, 471.

of the requirements of international peace and security in relation to maritime boundary delimitation.⁵³

2. The Concept of Borders Covering Maritime Borders

It is accepted that the term “boundary” in VCLT art. 62(2)(a) also covers the delimitation of territorial waters, exclusive economic zones (EEZ), and continental shelves. Negotiation records and doctrine have revealed that the term “boundary” can refer not only to land boundaries but also to different lines that geographically limit a state’s jurisdiction (e.g., the outer limits of territorial waters). Indeed, in state practice, the terminology “maritime boundary/frontière maritime” is consistently used from the title to the text in bilateral maritime zones agreements, and case law (e.g., the *Grisbådarna* arbitration, 1909; *1969 North Sea Continental Shelf* cases).⁵⁴

United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) likewise employs consistent terminology; art. 298/1(a)(i) regulates the possibility of excluding disputes concerning the delimitation of maritime boundaries from procedures leading to binding decisions, while Annex II, art. 9 underscores that the activities of the Commission on the Limits of the Continental Shelf shall not prejudice the delimitation of boundaries. These provisions constitute an important contextual element indicating that maritime delimitation is regarded within international law as a category of boundary. Within this framework, statements delivered by States in the Sixth Committee explicitly affirmed that maritime boundaries also fall within the scope of art. 62(2)(a); states such as Cameroon and the Maldives placed on record their view that maritime boundaries possess the same legal stability as land boundaries and therefore fall within the exception applicable to boundary treaties.⁵⁵

⁵³ Virginie Blanchette-Seguin, ‘Preserving Territorial Status Quo: Grotian Law of Nature, Baselines and Rising Sea Level’ (2017) 50(1) New York University Journal of International Law and Politics 227, 251; *Temple of Preah Vihear (Cambodia v Thailand)* (Merits, Judgment, 15 June 1962) [1962] ICJ Rep 6, 34.

⁵⁴ *Grisbådarna Arbitration (Norway v Sweden)* (Award, 23 October 1909) XI RIAA 147, 151, 156, 165–166; *North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany v Denmark; Federal Republic of Germany v Netherlands)* (Judgment, 20 February 1969) [1969] ICJ Rep 3, 6–7, 13, 18, 86.

⁵⁵ Lampiri, 97–98.

3. Pacta Sunt Servanda, Finality, and State Practice

Maritime boundary treaties bind the parties as an expression of the *pacta sunt servanda* rule under VCLT art. 26; however, this binding effect should be understood not in isolation but in conjunction with the regime of nullity/termination. Within this regime, invoking rising sea levels as grounds for a claim of fundamental change under VCLT art. 62 is not feasible in practice due to the high evidentiary threshold and the explicit prohibition on boundary treaties under art. 62(2)(a).

State practice and judicial precedent confirm the permanence of maritime boundary agreements. In the practices of Singapore, the United Kingdom, and the United States, it has been accepted that maritime boundary agreements are permanent and cannot be altered. The Permanent Court of Arbitration's decision on the *Bangladesh v India (Bay of Bengal)* delimitation also stated that maritime delimitations must be stable and definitive to ensure peaceful relations in the long term. This general approach is consistent with the work of the ILC, which argues that reopening delimitations for renegotiation due to sea level rise would undermine legal stability.⁵⁶

In Turkish literature, the definition of the normal baseline and the drawing of straight baselines (especially indentation and bay closure lines) have been addressed in detail; it has been emphasized that the concept of the *baseline* is the legal basis for maritime zones and therefore has a close connection with delimitation results. This content demonstrates the established understanding in domestic doctrine regarding the link between the finality of maritime boundaries and the baseline methodology.⁵⁷

⁵⁶ Guiloff, 738; *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v India)* (Award, 7 July 2014) PCA Case No 2010-16, para 216; *Temple of Preah Vihear (Cambodia v Thailand)* (Judgment, 15 June 1962) [1962] ICJ Rep 6, 34.

⁵⁷ İbrahim Demir, 'Doğu Akdeniz'de Türkiye ve Yunanistan Arasındaki Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı' (2024) 2(1) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71,75; Merve Erdem Burger, 'Adaların Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasındaki Rolü: Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Pratiği' (2019) 2(1) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 21, 23, 25.

4. The interaction between the ambulatory baseline debate and the exception under Article 62(2)(a); The contextual value of the ITLOS 2024 Advisory Opinion

The classical interpretation of the dynamic nature of the baselines (following geographical movement along with the low-water line) has been confirmed in Soons' work as the *current state* of applicable law; in contrast, recent state declarations and literature,⁵⁸ it has been noted that there is a tendency to move towards a registration-based freezing/fixing interpretation, independent of the actual low-water line, based on large-scale official maps under UNCLOS art. 5. Soons notes that this trend emerged as a *lege ferenda* solution; while the dynamic nature of the normal baseline is preserved under existing positive law, the trend toward freezing, by halting notifications and map updates in state practice, provides a basis for an implied acceptance thesis.⁵⁹

The international literature reflects differing approaches regarding the fate of States' maritime zones in the face of sea-level rise. Certain States -such as Micronesia, France, Germany, and the Maldives- argue that changes in coastal baselines should not affect previously established maritime zones.⁶⁰ Germany, in particular, maintains that once a State has determined its baselines and, accordingly, its maritime limits, those limits should be regarded as fixed.⁶¹ This approach emphasizes the permanence of boundaries irrespective of subsequent geographical changes.

For the Maldives, this view is of vital importance; as island states face the risk of their landmasses being partially or completely submerged due to climate change. For this reason, the Maldives states that the reduction of maritime areas due to the loss of land areas is unacceptable under international law, as it would otherwise jeopardize the existence of states. In this context, the Maldives emphasizes that international law must be based on the principles of stability and justice in particular.

⁵⁸ Kate Purcell, 'UNCLOS and the 'Ambulatory Thesis' *Geographical Change and the Law of the Sea* (OUP 2019) 44–48; Rüdiger Wolfrum, 'Remarks by Rüdiger Wolfrum' (2020) Proceedings of the ASIL Annual Meeting 387–389.

⁵⁹ Soons, 8.

⁶⁰ Mara R Wendebourg, 'Interpreting the Law of the Sea in the Context of Sea-Level Rise: The Ambulatory Thesis and State Practice' (2023) 35(3) *Journal of Environmental Law* 499–507.

⁶¹ Wendebourg, 505.

Similarly, many Pacific island states also argue that UNCLOS does not impose an obligation on states to continuously update their baselines or maritime boundary lines in response to changes in sea level. Colombia and New Zealand, in line with this view, have declared that they will maintain their baselines and boundaries as officially recorded, independently of changes in sea level.⁶²

In ILC and ICJ studies, it has been determined that states tend to establish de facto boundaries by failing to update their existing baseline and outer limits notifications using the UNCLOS map/notification system; this creates an accumulation of *opinio juris/practice* aimed at preventing the erosion of maritime zones.⁶³

However, regardless of the outcome of the debate on the ambulatory baseline, delimitation agreements are already closed to the *rebus sic stantibus* argument under VCLT art. 62(2)(a). Therefore, the geographical movement of baselines or the practice of states in fixing them affects, rather, the technical basis for non-treaty maritime boundary delimitations (e.g., unilateral outer limit declarations) and future new delimitations; as regards the validity of existing bilateral maritime boundary delimitation treaties, what is decisive is the protective shield of art. 62(2)(a).⁶⁴

In this context, the ITLOS Advisory Opinion of 21 May 2024 clarified the scope and intensity of the obligations of States Parties under art. 192 and following of UNCLOS by characterizing climate-change-related phenomena (ocean warming, acidification, and in particular the effects of greenhouse gases on the marine environment) as forms of marine pollution within the meaning of art. 145. These findings indicate that, in terms of interpretation (VCLT art. 31/3(b)-(c)), sea level rise and its effects on marine areas now fall within the relevant legal framework with a high degree of normative intensity; but they do not alter the exception protection afforded to boundary treaties under art. 62(2)(a), but rather

⁶² Frances Anggadi, 'A Collective Answer: Small States, Sea-Level Rise and the Interpretation of UNCLOS' (Centre for International Law (CIL) Blog, National University of Singapore, 19 July 2023) <<https://cil.nus.edu.sg/a-collective-answer-small-states-sea-level-rise-and-the-interpretation-of-unclos/>> accessed 4 September 2025.

⁶³ Guiloff, 737-738.

⁶⁴ Lampiri, 97.

reinforce the general policy considerations underlying the stability of maritime boundaries.⁶⁵

Detailed explanations in Turkish literature regarding the main types of baselines and measurement methodologies confirm the consistency of the terminology (normal baseline, straight baseline, closing line, etc.); this conceptual framework supports the interpretation of the regime of treaty law outlined above in terms of finality and certainty with regard to maritime boundaries.⁶⁶

VCLT art. 31(3)(b) provides that the subsequent conduct of the parties in the application of the treaty shall be taken into account as a means of interpretation. However, the scope and limits of this provision are debated in doctrine. In particular, the subsequent practices of powerful states may be accepted as criteria for interpreting the treaty, even if they are inconsistent with the letter and systematics of the treaty text in some cases. This situation leads to blurring the line between the existing law and the law as it should be. The tension between the original intent expressed during the negotiations of a treaty and subsequent practices has led to VCLT art. 31(3)(b) narrowing the distinction between interpretation and de facto modification.

However, the effect of subsequent practice is not unlimited. Unlike the concept of representative praxis seen in international customary law, the weight of subsequent practice in treaty law is weaker, and sudden trends in practice, which could be called instant custom, do not produce binding results.⁶⁷ Furthermore, peremptory norms of international law (*ius cogens*) set limits on the subsequent conduct of the contracting states. Pursuant to VCLT arts. 53 and 64, any treaty provision that conflicts with *ius cogens* norms is null and void, and subsequent conduct that violates these norms is disregarded.⁶⁸ Therefore, subsequent actions by powerful states may influence the interpretation of the treaty in certain circumstances, but such actions have no legal value in the face of *ius cogens*.

⁶⁵ Request for an advisory opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law, paras 159–179, 241–244, 396, 128–136, 139–144, 235; International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), Press Release No 353: President Heidar gives an overview of Advisory Opinion (Case No 31) (10 June 2024) <https://itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/31/Advisory_Opinion/C31_Adv_Op_21.05.2024_orig.pdf> accessed 4 September 2025.

⁶⁶ Demir, 75; Erdem Burger, 25.

⁶⁷ A Füsün Arsava, ‘Uluslararası Hukukta Güç ve Hukuk İlişkisi’ (2012) 10 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 351, 369–371.

⁶⁸ Arsava. 371.

In this section, it has been determined that *rebus sic stantibus* is not applicable to border treaties, that maritime delimitation treaties retain their finality under this exception, and that administrative registration and publication processes do not alter this regime. The next section will examine the approach of international courts in a comparative manner.

IV. APPROACHES AND CASE LAW OF INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES

In the previous section, it was established that maritime delimitation agreements retain their finality under the VCLT art. 62(2)(a) exception and that environmental changes do not undermine this regime. However, for these findings to gain meaning in the international legal order, they are closely linked to the approach of judicial authorities and arbitration bodies to the matter.

The extent to which discussions under VCLT art. 31(3)(b) can have a concrete effect in international law is largely determined by the approach of judicial bodies to the issue. This is because court and arbitration decisions establish guiding criteria for the extent to which subsequent practice will be taken into account in interpretation. From this perspective, ITLOS, ICJ, and arbitration decisions, in particular, set limits against the risk of powerful states effectively altering treaty provisions through their practices and confirm their function as interpretive tools for subsequent application. This ensures both consistency among states' practices and the stability of treaty provisions.

On the other hand, it is observed that subsequent conduct has been debated in various ways before the courts. In some cases, courts have accepted the subsequent conduct of states as an element of interpretation consistent with the purpose and spirit of the treaty, while in other cases, they have not allowed such conduct to carry sufficient weight to alter the provisions of the treaty. In this context, how states' responses to new phenomena such as climate change and rising sea levels are interpreted in light of VCLT art. 31(3)(b) will become clearer through the decisions of international judicial bodies. Therefore, this section will focus on a detailed examination of these decisions and the extent to which subsequent conduct can play a decisive role in international maritime law.

1. ITLOS Advisory Opinion of May 21, 2024 (COSIS Application)

The Advisory Opinion of ITLOS dated May 21, 2024, does not directly rule on the delimitation of maritime zones and the validity of delimitation agreements;

however, it establishes a context that increases the intensity of interpretation of environmental obligations under Part XII of UNCLOS. In the Advisory Opinion issued by ITLOS upon the COSIS application, art. 21 of the Statute and Rules art. 138 were cited as the basis for the Court's advisory jurisdiction; the procedural admissibility of the application was addressed in detail. The Opinion clarified the scope of States' obligations to prevent, reduce, and control, in accordance with UNCLOS art. 192 and subsequent provisions, in the context of protecting and preserving the marine environment, taking into account the effects of climate change (ocean warming, sea level rise, acidification). It is noted that the findings in the reports of the Intergovernmental Panel on Climate Change are accepted as authoritative in terms of scientific background.⁶⁹ This framework has been considered exemplary in terms of concretizing obligations; President Heidar's 2024 statements emphasized that the Opinion effectively incorporates climate change issues into the interpretive universe of the Convention.⁷⁰ The scope of COSIS's claim, the Court's jurisdiction, and the intensity of the obligations are detailed.⁷¹

The 2024 Opinion of ITLOS does not directly rule on the delimitation of maritime zones or the validity of delimitation agreements; however, it establishes a normative framework requiring the systematic consideration of climate-related impacts in the interpretation of Part XII. This context leads to an increase in relevant legal and subsequent practice data pursuant to the provisions of VCLT art. 31(3)(b)-(c) concerning the interpretation of treaties, thereby promoting a

⁶⁹ *Request for an advisory opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law*, paras 4, 59, 83-122, 159-179, 180-194, 197-258, 259-291, 384-406, 441; International Tribunal for the Law of the Sea (ITLOS), *Press Release No 350 – Tribunal delivers unanimous Advisory Opinion in Case No 31* (21 May 2024) <https://itlos.org/fileadmin/itlos/documents/press_releases_english/PR_350_EN.pdf> accessed 4 September 2025.

⁷⁰ Tomas Heidar, *Statement by the President of the International Tribunal for the Law of the Sea (Meeting of States Parties)* (10 June 2024, ITLOS, Hamburg) <https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/Heidar/MoSP_10_062024_President_TH_Statement_EN.pdf> accessed 4 September 2025; Tomas Heidar, *The Law-Science Interface within the Law of the Sea (Keynote Address, Leiden University H₂O Law Conference)* (26 September 2024, ITLOS, Hamburg) <https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/Heidar/Leiden_Keynote_Address_260924.pdf> accessed 4 September 2025.

⁷¹ Mansoor, 173-176.

delimitation practice consistent with maritime environmental obligations.⁷²

However, the finality of delimitation treaties and their closure to *rebus sic stantibus* (VCLT art. 62) have been explicitly defended in the detailed study; it has been stated that the exception for boundary treaties in Article 62(2)(a) covers both land and sea boundaries and that the thresholds in Article 62(1) are high in terms of climate-based changes.⁷³

At this point, it is noted that the current positive law maintains the dynamic nature of the normal baseline dispute, but tendencies toward preserving existing lines (de facto fixation) are observed in some state declarations and practices. Soons cautiously assesses that the established interpretation of Article 5 is dynamic; however, the trend toward fixation observed in state practice could lay the groundwork for an implicit amendment thesis through subsequent practice in the future.⁷⁴

2. ICJ and Arbitration Practice

The ICJ's rulings on maritime delimitation in the *Nicaragua v Colombia* case (2012) and the subsequent debates on Colombia's implementation underscore the exceptional nature of straight baselines and the strict consideration of geographical conditions. The Court's approach to the straight baselines regime, as reflected in its jurisprudence, has been highlighted as being cautious about the generalized use of straight lines.⁷⁵

The general principle regarding the need to fixing maritime boundaries has been linked to the objectives of maintaining legal security and peaceful relations, both in doctrine and in the context of ILC work. In Guiloff's article, the protective shield of maritime delimitation agreements under VCLT art. 62(2)(a) is clearly established; this interpretation is consistent with the ILC's emphasis on legal

⁷² Mansoor, 175-176; *Request for an advisory opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law*, paras 85, 107–108, 179–180 (m. 1/1(4), m. 194), 194, 212, 235, 197, 200–201, 250, 279, 311, 339, 386, 417, 427.

⁷³ Lampiri, 95-99.

⁷⁴ Soons, 8-9.

⁷⁵ *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v Colombia)* (Judgment, 19 November 2012) [2012] ICJ Rep 624, para 139 <<https://www.icj-cij.org/case/155>> accessed 4 September 2025; *Alleged Violations of Sovereign Rights and Maritime Spaces in the Caribbean Sea (Nicaragua v Colombia)* (Judgment, 21 April 2022) ICJ, para 212 (referring to *Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain*, Judgment, [2001] ICJ Rep 40) <<https://www.icj-cij.org/case/155>> accessed 4 September 2025.

stability in its reports addressing the effects of sea level rise on maritime law.⁷⁶ Additionally, Soons' study indicates that the movement of the baseline has a chain reaction effect on the outer limits; it is noted that a significant retreat of the baseline may be subject to objection even if a map/coordinate report has been submitted.⁷⁷

In Turkish literature, the definition of the normal baseline, the exceptional nature of straight baselines, and the criteria for the closing line have been established in a well-established manner. It has emphasized that the baseline is the legal basis for maritime zones and its direct connection to delimitation results; it has detailed the effects of sea level rise on the baseline-outer limits relationship and the straight baseline regime; it has examined the role of A islands in determining straight baselines around the issue of the island fringe.⁷⁸

In general, the approach formed by ITLOS's 2024 Opinion and the ICJ and arbitration line shows convergence in favor of the stability of existing limitations; while the acceptance of an ambulatory baseline (in the positive law sphere) is preserved, it is noted that the tendency to maintain existing lines, which is evident in state practice, should not be overlooked. This dual dynamic converges in the areas of treaty interpretation and maritime environmental obligations; noted that the disruption of delimitation treaties through *rebus sic stantibus* remains a legally remote possibility due to VCLT art. 62(2)(a); in contrast, it is observed that practical adaptation channels are being operated through map/coordinate notifications, technical updates, and evolving interpretations over time.

In this section, it has been observed that in practice, the objectives of stability and predictability of delimitation have been confirmed; ITLOS has increased the intensity of interpretation in the field of environmental obligations but has not directly ruled on maritime delimitation. In the conclusion section, these findings will be brought together within the framework of the dynamic regime–stabilization debate and the finality of treaties.

⁷⁶ Guiloff, 733, 740, 741; Lampiri, 101,105.

⁷⁷ Soons, 9-10.

⁷⁸ Apaydın, 566; Selami Kuran and Abdulkadir Gülçür, 'Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin Danışma Görüşü Vermeye İlişkin Yargı Yetkisi' (2018) 24(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 1, 2–3.

CONCLUSION

In conclusion, the thesis tested in the study has been confirmed: the dynamic nature of the normal baseline continues as *lex lata*; the registration and publication mechanisms before DOALOS can produce a de facto fixing effect in some contexts, but this effect does not constitute a normative modification; existing maritime delimitation agreements are closed to *rebus sic stantibus* pursuant to VCLT art. 62(2)(a). It has been determined that the notification-based submission of external boundaries/maps is an administrative-technical tool that strengthens legal certainty; it does not, on its own, give rise to a customary rule or implied modification. ITLOS's approach, which intensifies environmental obligations, strengthens the interpretation of Part XII; however, it does not change the regime regarding the finality of delimitation treaties. Practice and jurisprudence confirm the criteria of justice and predictability in new delimitations while supporting the stability factors aimed at preserving existing boundaries. The findings reached throughout this study show that a consistent framework has been established at the intersection of state practice, treaty law, and judicial trends regarding the effects of sea level rise on the baseline-external boundary architecture.

It has been established that the established understanding that the normal baseline is ambulatory along the low-water line pursuant to UNCLOS art. 5 is valid under current law; however, in recent years, an interpretation prioritizing the preservation of existing lines has gained traction in state practice. Soons states that current state practice has developed in the direction of allowing the preservation of existing normal baselines, which has brought the discussion of *implied acceptance through subsequent practice* to the fore. Despite these signals of change, it has been assessed that the ambulatory rule still retains its positive legal status. The claim that rising sea levels could nullify delimitation treaties on the basis of *rebus sic stantibus* (VCLT art. 62) is not convincing due to the exception for boundary treaties in VCLT art. 62(2)(a) and the high threshold in art. 62(1). Lampiri demonstrates in detail that the boundary exception covers both land and sea boundaries and that climate-induced changes do not, as a rule, meet the threshold of art. 62(1). This interpretation reinforces the principle of continuity, which serves to preserve peace and stability. In its advisory opinion on the COSIS application, ITLOS clarified the obligations to prevent, reduce, and control under the protection and preservation of the marine environment pursuant to Part XII of UNCLOS under the standard of due diligence; the place of climate impacts, including sea level rise, within the scope

of these obligations has been clarified. While the opinion does not directly establish rules on delimitation or the fixing of baselines, it has contributed to the increased weight given to environmental obligations in the realm of interpretation.

The practices of states in depositing and publishing maps/coordinates (UNCLOS art. 16, 75, 84) are used as tools to limit the uncertainties arising from the mobile structure at the procedural level. It has been emphasized that IHO standards (S-4) encourage the practice of updating coastal maps; that the display of maritime boundaries on maps also serves a non-navigational stability function; and, conversely, that in cases where the low-water line changes significantly, mere deposited maps/coordinates may remain open to challenge. The principle of land dominance over the sea and the fact that baselines are the starting points of maritime zones have been reiterated in Turkish literature; it has been stated that sea level rise could push back the coastline, creating disputes over external boundaries and giving rise to new risks of conflict. It has been concluded that these risks must be managed in conjunction with the principles of documented map/coordinate management and treaty stability. The rule of the ambulatory baseline remains valid in positive law. Nevertheless, the tendency toward preservation/fixation emerging in state practice produces document-based stability through notification–publication mechanisms and map/coordinate techniques. This dual dynamic points to the possibility of extratextual convergence through subsequent application and interpretation in the future. It is confirmed that the exception in VCLT art. 62(2)(a) also covers maritime boundaries; that sea level rise does not meet the threshold of art. 62(1) under normal circumstances. Therefore, it is concluded that the path of unilaterally terminating existing delimitation agreements on the grounds of climate change is legally closed. It is noted that the ITLOS opinion of May 21, 2024, provides a binding normative framework in terms of maritime environmental obligations and the standard of care; however, it does not directly interfere with the baseline–outer limits regime. Therefore, the fundamental tools in the field of maritime delimitation remain the principles of treaty law and state practice.

Transparency of update cycles in rapidly changing coastal morphology areas; maintaining datum/scale integrity and systematic operation of the deposit–publication chain is recommended. This will enable the creation of a record set with high evidentiary value that is resistant to challenge. Climate impacts should be addressed through administrative and technical measures within the framework of maritime obligations (UNCLOS Part XII); these processes should

be carried out separately from delimitation discussions. In the Eastern Mediterranean, in line with Türkiye's arguments defended in accordance with international law, standardizing the deposit of maps/coordinates and MZN notifications; reducing the risks of baseline–outer limits disputes through document-based methods will be the most appropriate approach in terms of regional stability and fairness. While coastal states raise their standard of care regarding maritime environmental obligations (monitoring, reporting, impact assessment), they must ensure that existing rights are protected in a manner that does not undermine delimitation stability and that they maintain a balance of not producing expansive claims.

BIBLIOGRAPHY

Akkutay BL, 'Ege Karasuları Sınırlandırmasında Adaların Etkisinin Uluslararası Hukuk Bakımından Değerlendirilmesi' (2018) 33 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 193

Akkuş B, 'Yapay Adaların Uluslararası Deniz Hukukundaki Statüsü' (2024) 14(1) Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 465

Aksu F, 'Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde Deniz Yetki Alanı Uyuşmazlıkları' (2024) 13(2) Avrasya İncelemeleri Dergisi 89

Alleged Violations of Sovereign Rights and Maritime Spaces in the Caribbean Sea (Nicaragua v Colombia) Judgment, 21 April 2022, Reports [2022] ICJ

Anggadi F, 'A Collective Answer: Small States, Sea-Level Rise and the Interpretation of UNCLOS' (Centre for International Law (CIL) Blog, National University of Singapore, 19 July 2023) <<https://cil.nus.edu.sg/a-collective-answer-small-states-sea-level-rise-and-the-interpretation-of-unclos/>> accessed 4 September 2025

Apaydın DT, 'Düz esas hatların belirlenmesinde adaların rolü: Adalar saçağı bilmecesi' (2019) 25(2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 565

Arsava AF, 'Uluslararası Hukukta Güç ve Hukuk İlişkisi' (2012) 10 Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 351

Aust A, *Modern Treaty Law and Practice* (3rd edn, CUP 2013)

Aydın H, 'Karasularının Sınırlarının Tespiti ve İç Suların Hukuki Rejimi' (2003) 7(1) Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 61

Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v India) (Award, 7 July 2014) [2014] PCA Case No 2010-16

Bayıllıoğlu U, ‘Deniz Seviyelerinin Yükselmesi ve Esas Hatlar Üzerindeki Etkileri: Yeni Bir Türk–Yunan Uyuşmazlığına Doğru Mu?’ (2022) 17(1) Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 97

Blanchette-Seguin V, ‘Preserving Territorial Status Quo: Grotian Law of Nature, Baselines and Rising Sea Level’ (2017) 50(1) New York University Journal of International Law and Politics 227

Burger ME, ‘Adaların Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasındaki Rolü: Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi Pratiği’ (2019) 2(1) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 21

Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (COSIS), ‘Legal Briefing Note: ITLOS Case No 31 – Key Points for the ICJ AO Process’ (2024) <https://www.cosis-ccil.org/images/media/COSIS-Briefing%20Note_ITLOS%20AO%20points%20relevant%20to%20the%20ICJ%20AO.pdf> accessed 4 September 2025

Cook Islands – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, Circular Communication M.Z.N. 153.2021.LOS: Deposit of Lists of Geographical Coordinates of Points Concerning Baselines and Maritime Limits (16 August 2021, United Nations, New York) <https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILE/S/mzn_s/mzn_153_cook_islands.pdf> accessed 4 September 2025

Cooper J, ‘Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area’ (1986) 16(1) Ocean Development & International Law 59

Demir İ, ‘Doğu Akdeniz’de Türkiye ve Yunanistan Arasındaki Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı’ (2024) 2(1) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71

Doğru S, ‘Doğu Akdeniz’de Hidrokarbon Kaynakları ve Uluslararası Hukuka Göre Bölgedeki Kıta Sahanlığı ve Münhasır Ekonomik Bölge Alanlarının Sınırlandırılması’ (2015) 119 TBB Dergisi 503

Dörr O and Schmalenbach K (eds), *Vienna Convention on the Law of Treaties: A Commentary* (2nd edn, Springer 2018)

Ecemiş Yılmaz HK, ‘Uluslararası Deniz Hukuku Boyutuyla Deniz Seviyelerindeki Yükselmeler ve Esas Hattın Belirlenmesi Üzerine Etkisi’, in

N Koyuncu and A Yıldız (eds), *Necmettin Erbakan Hukuk Araştırmaları – Kamu Hukuku* (NEÜ Basımevi 2021) 399

Erdem BS, ‘İklim Mültecilerinin Hukuki Statüsü Meselesi: Deniz Seviyesinin Yükselmesi ve Ada Ülkelerinde Yaşayanların Durumu’ (2023) 5(2) DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law 25

Frontier Dispute (Burkina Faso v Mali) (Judgment, 22 December 1986) [1986] ICJ Rep 554

Gabčíkovo-Nagymaros Project (Hungary/Slovakia) (Judgment, 25 September 1997) [1997] ICJ Rep 7

Grisbådarna Arbitration (Norway v Sweden) (Award, 23 October 1909) XI RIAA 147

Guiloff CG, ‘Developments at the United Nations International Law Commission on Sea-Level Rise’ (2024) 39(4) American University International Law Review 709

Heidar T, ‘The Law-Science Interface within the Law of the Sea’ (Keynote Address, Leiden University H₂O Law Conference, 26 September 2024, ITLOS, Hamburg)
<https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/Heidar/Leiden_Keynote_Address_260924.pdf> accessed 4 September 2025

— ‘Statement by the President of the International Tribunal for the Law of the Sea’ (Meeting of States Parties, 10 June 2024, ITLOS, Hamburg)
<https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/statements_of_president/Heidar/MoSP_10062024_President_TH_Statement_EN.pdf> accessed 4 September 2025

International Hydrographic Organization (IHO), *A Manual on Technical Aspects of the United Nations Convention on the Law of the Sea (TALOS Manual)* (5th edn, IHO Monaco 2006)
<https://www.gc.noaa.gov/documents/gcil_iho_tech_aspects_los.pdf> accessed 4 September 2025

International Hydrographic Organization (IHO), *Resolutions of the International Hydrographic Organization (M-3)* (updated July 2024, IHO Monaco 2024)
<https://iho.int/uploads/user/pubs/misc/M3-E-2024_July.pdf> accessed 4 September 2025

International Law Association, ‘Sydney Conference Report of the Committee on International Law and Sea Level Rise’ (2018) <<https://ila.vettoreweb.com>> accessed 4 September 2025

Kwiatkowska B, ‘Baselines in the Law of the Sea: The Role of the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea’ (1990) 21(3) *Ocean Development & International Law* 195

Kuran S, Gülçür A, ‘Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi’nin Danışma Görüşü Vermeye İlişkin Yargı Yetkisi’ (2018) 24(1) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 1

Lampiri V, ‘The Law of Treaties as a Safeguard for the Viability of Maritime Delimitation Agreements in the Face of Sea-Level Rise’ (2025) 12(1) *Journal of Territorial and Maritime Studies* 93

Mansoor A, ‘The International Tribunal for the Law of the Sea Advisory Opinion on Climate Change and International Law’ (2024) *RSIL Law Review* 172

Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v Bahrain) (Judgment, 16 March 2001) [2001] ICJ Rep 40

Menefee SP, ‘Half Seas Over: The Impact of Sea Level Rise on International Law and Policy’ (1990) 9 *UCLA Journal of Environmental Law and Policy* 175

Mexico – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, State File: MEX (deposits & publicity) (30 June 2025) <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/MEX.htm>> accessed 4 September 2025

Naidoo Y, ‘The Maintenance of Territorial Sovereignty after Submergence’ (2025) *Oxford University Undergraduate Law Journal* 134

North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany v Denmark; Federal Republic of Germany v Netherlands) (Judgment, 20 February 1969) [1969] ICJ Rep 3

Özbek D, ‘Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasında Adaların Etkisinin Değerlendirilmesi’ (2019) 2(1) *DEHUKAM Journal of the Sea and Maritime Law* 111

Pacific Islands Forum, *Declaration on Preserving Maritime Zones in the Face of Climate Change-related Sea-Level Rise* (adopted 6 August 2021, PIF

Secretariat, Suva) <<https://forumsec.org/publications/declaration-preserving-maritime-zones-face-climate-change-related-sea-level-rise>> accessed 4 September 2025

Purcell K, *UNCLOS and the “Ambulatory Thesis” Geographical Change and the Law of the Sea* (OUP 2019)

Request for an Advisory Opinion submitted by the Commission of Small Island States on Climate Change and International Law (Advisory Opinion, 21 May 2024) ITLOS Case No 31

Sali ÖM, ‘Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasında Doğu Akdeniz Adaları’ (2022) 5(1) *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi* 38

Salpin C, ‘Establishing the Outer Limits of the Continental Shelf: The Role of the Commission on the Limits of the Continental Shelf’ (International Seabed Authority, 2022)

Schofield C, ‘Departures from the Coast: Trends in the Application of Territorial Sea Baselines under the Law of the Sea Convention’ (2012) 27(4) *International Journal of Marine and Coastal Law* 723

Schofield C ve Freestone D, ‘Options to Protect Coastlines and Maritime Zones from the Impacts of Climate Change and Sea Level Rise: The Situation in the Pacific Region’ (2016) 32 *The International Journal of Marine and Coastal Law* 135

Soons A, ‘Some Observations on the “Ambulatory” Nature of the Normal Baseline’ (2024) 1 *Portuguese Yearbook of the Law of the Sea* 5

Temple of Preah Vihear (Cambodia v Thailand) (Judgment, 15 June 1962) [1962] ICJ Rep 6

Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v Colombia) (Judgment, 19 November 2012) [2012] ICJ Rep 624

Ulutaş A, ‘Deniz Seviyesinin Yükselmesinin Uluslararası Hukuk Bakımından Etkileri ve BM Uluslararası Hukuk Komisyonunun Çalışmaları’ (2023) 31(1) *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 325

United Nations – Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *Deposit and Publicity of Charts or Lists of Geographical Coordinates* <<https://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/depositpublicity.htm>> accessed 4 September 2025

United Nations Convention on the Law of the Sea (adopted 10 December 1982, entered into force 16 November 1994) 1833 UNTS 3

Vienna Convention on the Law of Treaties (adopted 23 May 1969, entered into force 27 January 1980) 1155 UNTS 331

Wendebourg MR, 'Interpreting the Law of the Sea in the Context of Sea-Level Rise: The Ambulatory Thesis and State Practice' (2023) 35(3) *Journal of Environmental Law* 499

Woker H, 'Disagreements between the Commission on the Limits of the Continental Shelf and Submitting Coastal States' (2024) 39(2) *The International Journal of Marine and Coastal Law* 252

Wolfrum R, 'Remarks by Rüdiger Wolfrum' (2020) *Proceedings of the ASIL Annual Meeting* 387